

UCHWAŁA NR XLVI/401/2023
RADY GMINY BARANÓW

z dnia 29 sierpnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Baranów na lata 2023-2026”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Baranów na lata 2023-2026, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

2. Program, o którym mowa w ust. 1 został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baranów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Marian Kremer

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY BARANÓW NA LATA 2023-2026

OPRACOWANIE:
Jakub Danielski, Marta Danielska
gez2.wroclaw@gmail.com

STYCZEŃ 2023

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami	3
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	4
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	6
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	6
4.2. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	9
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	12
5.1. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy ..	12
5.2. Charakterystyka krajobrazu kulturowego Gminy Baranów	17
5.2.1. Charakterystyka gminy.....	17
5.2.2. Historia obszaru Gminy Baranów	19
5.3. Krajobraz kulturowy – zabytki o największym znaczeniu dla Gminy Baranów	20
5.3.1. Zabytki archeologiczne.....	27
5.5. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	30
5.5.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	31
5.5.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków	31
5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	32
5.6. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków	36
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy – analiza SWOT.....	38
7. Założenia programowe oraz zasady oceny realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.....	40
8. Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami	43
9. Źródła finansowania Gminnego programu opieki nad zabytkami.....	44
9.1. Dotacje.....	45
9.2. Źródła zewnętrznego finansowania – krajowe	47
9.2.1. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	49
9.3. Źródła zewnętrznego finansowania – pozostałe	50
10. Bibliografia.....	52
11. Spis tabel, rysunków i zdjęć	52
12. Załączniki	53

1. Wstęp

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Baranów na lata 2023-2026 (GPOnZ) stanowić będzie element polityki samorządowej, pozwalający na podejmowanie zaplanowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Jako materiał bazowy może być wykorzystywany przez środowiska badawcze i naukowe, właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych oraz osoby zainteresowane kulturą i dziedzictwem kulturowym. Opracowanie służyć będzie rozwojowi gminy poprzez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne.

GPOnZ sporządzany jest przez Wójta, następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Gminy. GPOnZ ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. Sporządza się go na okres 4 lat, natomiast co 2 lata Wójt przedstawia Radzie Gminy sprawozdanie z wykonania programu.

GPOnZ stanowi kontynuację opracowanego Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Baranów na lata 2015-2018 oraz na lata 2019-2022. GPOnZ został zaktualizowany w zakresie potencjału dziedzictwa kulturowego i źródeł finansowania oraz dostosowany do zmieniających się realiów dotyczących opieki nad zabytkami w części analizy SWOT, celów i działań.

GPOnZ nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uzupełniający dotychczas przyjęte akty prawa miejscowego, uwzględniając zadania z zakresu opieki nad zabytkami. Określa sposób ich realizacji, poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach.

GPOnZ ma również pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawę prawną opracowania GPOnZ stanowi ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840), która mówi o obowiązku sporządzania przez samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne na okres czterech lat programu opieki nad zabytkami.

W świetle ustawy, ochrona zabytków to aktywność administracji publicznej, która ma na celu stworzenie sprzyjających okoliczności prawnych, finansowych i organizacyjnych służących zachowaniu, zagospodarowaniu i utrzymaniu zabytków, zapobieganie zagrożeniom, niszczeniu, niewłaściwemu użytkowaniu, uszczupleniu zasobów zabytków, a także kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków oraz uwzględnianie tych zadań w kształtowaniu polityki planistycznej i środowiskowej. Terminem „opieka nad zabytkami” ustawa obejmuje działania właścicieli zabytków, które tworzą warunki dla naukowego badania zabytków, prowadzenia przy nich prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, zabezpieczenia i utrzymania ich samych oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie oraz popularyzowania i upowszechniania wiedzy o nich. W ustawie określono kwestie związane z ochroną i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym, a szczególnie zagadnienia tworzenia krajowego programu ochrony i opieki nad zabytkami, organizację organów ochrony zabytków (zadania i kompetencje w zakresie ochrony zabytków wykonuje Generalny Konserwator Zabytków w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz wojewódzcy konserwatorzy zabytków działający w imieniu wojewodów), zakres i formy ochrony zabytków którymi są: wpisanie do rejestru zabytków, wpisanie na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie

zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego, a także zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Zapisy ww. ustawy, zwłaszcza w punktach dotyczących form ochrony zabytków, są komplementarne do zapisów ustaw o samorządzie terytorialnym (o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz o ochronie przyrody). Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dookreśla zakres zadań dotyczących ochrony zabytków i opieki nad nimi administracji samorządu gminnego i powiatowego.

Art. 87 ust. 2 cytowanej ustawy wyznacza cele opracowania GPOnZ, w szczególności są to:

1. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
3. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
4. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
5. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
6. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Znaczenie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju cywilizacyjnego oraz zadania państwa w zakresie jego ochrony, określają artykuły 5 i 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dookreślenie konstytucyjnego obowiązku państwa wraz z podziałem kompetencji na poszczególne organy administracji publicznej i instytucje państwowe następuje na poziomie ustawodawstwa zwykłego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r., która zastąpiła ustawę o ochronie dóbr kultury z 1962 r., powiązała ochronę zabytków z ochroną szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, umieszczając to zagadnienie w kontekście naszego uczestnictwa w kulturze i historii całej Europy. Nowe prawo zostało dostosowane do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej.

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

- **Konstytucji RP** (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.) w przepisach: **art. 5, art. 86.**
- **Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840), która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy uwzględnić przepisy tej ustawy, takie jak: **art. 3, 4, 5, 6, 7, 16 ust. 1, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 81, 89.**
- **Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), gdzie w art. 7 ust. 1 pkt 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury (...) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy

gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach i rozporządzeniach, w tym w:

- **Ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane** (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska** (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 194 z późn. zm.);
- **Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków** (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 81);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem** (t. j. Dz.U. 2021 poz. 56);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków** (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1388);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 16 kwietnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków** (Dz. U. z 2021 r., poz. 731);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”** (Dz. U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1304) ze zmianą Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 lutego 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami” (Dz. U. z 2006 r. nr 24 poz. 181);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych** (Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków** (Dz. U. z 2004 r. Nr 30, poz. 259);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę** (Dz. U. z 2011 r. Nr 89, poz. 510);
- **Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych** (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 650).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i bibliotekach zostały określone w:

- Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385);
- Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2393).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

GPOnZ odwołuje się do dokumentów, które połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym.

GPOnZ w swoich działaniach programowych nawiązuje do polityki krajowej szczególnie w zakresie poprawy stanu zabytków poprzez przekazywanie środków z budżetu gminy, wykorzystywania dziedzictwa kulturowego w promocji gminy, poprawy przepływu informacji pomiędzy gminą, organami ochrony zabytków oraz mieszkańcami, a także udostępnianiem informacji o zasobie zabytkowym gminy. Ważnym elementem jest również wspieranie działań z zakresu utrzymywania lokalnych tradycji kulturowych oraz wprowadzenie elementów lokalnego dziedzictwa do procesu edukacji oraz działań kulturalnych.

• Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 został przyjęty uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (Monitor Polski z 2019 r., poz. 808).

Głównym celem Programu jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami. W okresie 4 lat realizowany będzie we współpracy z państwowymi instytucjami kultury i organami administracji publicznej poprzez trzy cele szczegółowe podzielone na kierunki działania, tj.:

Cel szczegółowy 1: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Cel szczegółowy 2: Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Cel szczegółowy 3: Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa.

Jednym z wyznaczonych kierunków działań jest wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym. Ważne też będzie budowanie wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym i regionalnym, merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach.

Wśród określonych zadań edukacyjnych wskazano między innymi: szkolenia w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz szkolenia w zakresie planowania i rewitalizacji zasobu dziedzictwa kulturowego.

Zaplanowane zostało również wydanie zaktualizowanej wersji podręcznika Dziedzictwo obok mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach oraz rozbudowę portalu informacyjnego dla samorządów – www.samorząd.nid.pl.

Program zakłada powołanie w wybranych Oddziałach Terenowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa pięciu centrów kompetencji ds. uwzględniania dziedzictwa kulturowego w procesach rewitalizacyjnych w gminach. Centra te będą odpowiedzialne za przeprowadzenie pilotażowych szkoleń dla gmin w zakresie planowania i rewitalizacji zasobu dziedzictwa kulturowego. Do ich zadań należeć ma również wsparcie gmin tworzących lub aktualizujących gminne programy rewitalizacji bądź zmieniających podstawę prawną prowadzonej rewitalizacji z lokalnych programów rozwoju na gminne programy rewitalizacji.

Zadania, w których bezpośrednią grupą docelową są samorządy, stanowią tylko część ogółu zadań określonych w Programie. Spośród pozostałych warto wymienić te, które także będą realizowane na terenie konkretnych gmin, powiatów czy województw, jak na przykład archeologiczne badania powierzchniowe, rejestracja zabytków ruchomych na wypadek kradzieży, warsztaty edukacyjne w szkołach czy wydarzenia popularyzatorskie oparte na pracy wolontariuszy dofinansowywane z programu „Wspólnie dla dziedzictwa”.

• Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) zwana SOR została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. Jest to aktualizacja Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej Uchwałą Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r.

SOR jest strategicznym instrumentem zarządzania polityką rozwoju realizowaną przez instytucje państwa, która określa wskaźniki ich realizacji, wskazuje sposób ich osiągania oraz określa najważniejsze projekty służące realizacji celów SOR.

Zadania powiązane z obszarem ochrony zabytków zostały uwzględnione w następujących obszarach:

1). Obszar e-państwo – kierunek interwencji:

1. Budowa i rozwój e-administracji – orientacja administracji państwa na usługi cyfrowe.

Wyznaczony projekt strategiczny:

Digitalizacja i rozwój kultury cyfrowej – kontynuacja procesów związanych z digitalizacją, przechowywaniem i udostępnianiem różnego typu zasobów dziedzictwa cyfrowego w Polsce (muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych, audiowizualnych i zabytków), w tym do celów ponownego wykorzystywania, w ramach którego digitalizację należy rozumieć jako nowoczesną formę konserwacji i zabezpieczania najcenniejszych zasobów kultury.

2). Kapitał ludzki i społeczny – kierunek interwencji:

4. Wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej.

Działania do 2030 r.:

– Ochrona i promocja dziedzictwa narodowego – wykorzystanie potencjału dziedzictwa dla wzmocnienia kapitału społecznego oraz poczucia tożsamości i wspólnoty; inwestycje w dziedzictwo narodowe (dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki, rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocja dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO).

– Wzmocnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych, poprzez uczestnictwo i zwiększanie dostępu do instytucji i dzieł kultury na wszystkich poziomach funkcjonowania wspólnoty (lokalnym, regionalnym, narodowym), likwidacja „białych plam” w dostępie do kultury.

• Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 zwana SRKS została przyjęta uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. To kontynuacja i aktualizacja Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020. SRKS jest jednym z instrumentów realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja tego celu odbywa się przez wdrażanie kierunków interwencji zaplanowanych do realizacji w trzech zasadniczych obszarach, których kluczowe znaczenie znajduje również odzwierciedlenie w nowym podtytule SRKS: współdziałanie, kultura, kreatywność. Są to:

– obszar 1: Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,

– obszar 2: Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,

– obszar 3: Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

Pełniejszego wykorzystania wymaga wpływ wybranych zasobów i narzędzi z obszaru kultury i dziedzictwa narodowego na poziom kapitału społecznego, m.in. w wymiarze budowania tożsamości i kształtowania postaw obywatelskich. Wydarzenia, inicjatywy i zasoby o charakterze kulturalnym mogą wzmocniać poczucie wspólnoty i tożsamości, cementować środowiska lokalne, stwarzać przestrzeń do poszukiwań i inspiracji oraz stanowić miejsce spotkań dla różnych grup wiekowych i zawodowych. Niski poziom kapitału społecznego oraz podziały społeczne utrudniają budowanie wspólnoty państwowej, a także wpływają na osłabienie więzi z państwem i jego instytucjami.

Znaczenie kultury dla rozwoju i jakości kapitału społecznego jest wieloaspektowe. Z jednej strony warunkuje ona zachowania i postawy, ustanawia kody i sposoby komunikowania oraz organizacji społeczeństwa, z drugiej zaś stanowi zasób materialnych i niematerialnych dóbr, które tworzą fundament tożsamości i spoiwo społeczności. Potencjał kulturowy determinuje więc w istotnym zakresie sposoby

podejmowania decyzji, umożliwia budowanie atmosfery otwartości i wzajemnego zaufania. Dziedzictwo kulturowe, umożliwiając budowanie i utrwalanie wspólnej tożsamości, jest kluczowym elementem potencjału kulturowego i stanowi bezcenny zasób, który powinien być wykorzystany dla obecnego i przyszłego rozwoju.

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Projekt zakłada trzy cele szczegółowe Strategii, które obejmują:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami, Rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.
2. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę, wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych, wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

W ramach celu szczegółowego 2 SRKS wyróżniono ponadto następujące priorytety:

- 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze,
- 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury,
- 2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5. Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Poniżej zostały przedstawione projekty, które związane są pośrednio z ochroną dziedzictwa kulturowego oraz których okres realizacji wykracza powyżej 2021 r. Projekty strategiczne SOR przypisane do zakresu interwencji SRKS:

- Narodowy Program Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – program obejmujący takie działania, jak: rozwój instytucji dialogu obywatelskiego, zniesienie barier rozwojowych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, reformę systemu finansowania organizacji przez państwo, edukację obywatelską i historyczną oraz rozwój wolontariatu.
- Niepodległa – program budowania kapitału społecznego i wspólnoty obywatelskiej, zogniskowany wokół obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości Polski, obejmujący m.in. kształtowanie postaw patriotycznych, budowanie pamięci zbiorowej i spójnego wizerunku Polski, włączanie obywateli do działania na rzecz dobra wspólnego.
- Pakiet dla Przemysłów Kreatywnych – ukierunkowany na wsparcie innowacyjnych produktów sektorów kultury i kreatywnych. Pakiet umożliwia budowanie przewagi konkurencyjnej w sektorze i przeciwdziałania odpływowi kapitału kreatywnego. Proponowane działania obejmują m.in. wprowadzenie zachęt dla realizacji produkcji audiowizualnych w Polsce, wprowadzenie wakacji podatkowych dla firm z sektora kreatywnego, ustanowienie tzw. szybkiej ścieżki podatkowej dla międzynarodowych produkcji z segmentu audiowizualnego.
- Program Klub – program wspierający działalność klubów sportowych (skierowaną do dzieci i młodzieży), które stanowią lokalne centra aktywności społecznej oraz są miejscem aktywnego spędzania czasu, budowania więzi społecznych i rozwijania kompetencji, takich jak umiejętność pracy w grupie, wytrwałość czy pracowitość.
- Rozwój Czytelnictwa – projekt ma na celu poprawę stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmocnienie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy.

Wypracowana lista projektów strategicznych SRKS obejmuje m.in.:

- Rozwój turystyki kulturowej – projekt ma na celu realizację działań systemowych dotyczących zabytków znajdujących się na szlakach kulturowych i uznanych za Pomniki Historii, w tym dofinansowanie prac konserwatorskich oraz projektów wspierających proces upowszechniania dziedzictwa kulturowego i jego

wartości, a także aktywizujących zaangażowanie społeczne w proces ochrony i opieki nad zabytkami. Celem projektu jest stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej opartej na zasobach kulturowych.

4.2. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Przy sporządzaniu GPOnZ omówiono uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Baranów wynikające z dokumentów na poziomie:

- wojewódzkim: Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024, Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania;
- powiatowym: w powiecie kępińskim nie obowiązują dokumenty, które obejmują okres GPOnZ i powiązane są z zabytkami. Trwa procedura opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Kępińskiego na lata 2021-2030.

GPOnZ jest zgodny z celami, zasadami i kierunkami wyznaczonymi ww. dokumentach.

• Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024 został przyjęty uchwałą nr XXXVII/714/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (Dz. Urzędowy Woj. Wielkopolskiego z 2022 r., poz. 58).

Podstawowym zadaniem Programu jest stymulowanie wszelkich działań na rzecz opieki nad zabytkami. W dokumencie przedstawione zostały zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne województwa wielkopolskiego oraz przedstawiony został w formie tabelarycznej zasób zabytków nieruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, a także znajdujących się w ewidencji zabytków będące w posiadaniu Województwa Wielkopolskiego i Wojewódzkich Samorządowych Jednostek Organizacyjnych.

W Programie wyznaczono pięć celów wraz z zadaniami oraz podmioty odpowiedzialne za realizację zadań, które będą realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w miarę posiadanych środków:
Cel 1: Zahamowanie procesów degradacji zabytków, poprawa ich stanu zachowania oraz optymalizacja skuteczności systemu ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa wielkopolskiego.

Kierunki działania:

1. Podjęcie działań mających na celu poprawę stanu zachowania zabytków.
 2. Wspieranie ochrony zabytków archeologicznych.
 3. Popularyzowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
 4. Monitoring i aktualizacja uregulowań prawnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- Cel 2: Budowanie tożsamości regionalnej i narodowej oraz świadomości społecznej mieszkańców Wielkopolski w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego.

Kierunki działania:

1. Wspieranie programów i projektów edukacyjnych popularyzujących dziedzictwo kulturowe oraz wzmacniających kompetencje kulturowe.
 2. Wspieranie inicjatyw związanych z upamiętnianiem Powstania Wielkopolskiego oraz popularyzacji i upowszechniania wiedzy na jego temat.
 3. Stwarzanie warunków dla opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym w duchu partycypacji społecznej.
- Cel 3: Włączenie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w rozwój społeczny, kulturowy i ekonomiczny województwa.

Kierunki działania:

1. Wsparcie zagospodarowania, adaptacji i wykorzystania zabytków i dziedzictwa niematerialnego na cele kulturalne, turystyczne lub społeczne.
 2. Wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych.
 3. Wspieranie dawnych rzemiosł, ginących zawodów i form twórczości charakterystycznych dla Wielkopolski.
- Cel 4: Rozwijanie przedsięwzięć ułatwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Kierunki działania:

1. Włączania zabytków w procesy gospodarcze.
 2. Włączanie cyfryzacji do ochrony i opieki nad zabytkami.
- Cel 5: Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych.

Kierunki działania:

1. Udostępnianie obiektów zabytkowych.
 2. Wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania.
- GPONZ nawiązuje w wielu aspektach do tych założeń.

• Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r.

Strategia określa kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju województwa. Wytyczne te stanowią podstawę konstrukcji planu zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu stają się one czynnikiem determinującym, również poprzez zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Wśród kluczowych wyzwań dla Wielkopolski wyznaczono – wyzwanie 4. Przeciwdziałanie dezintegracji społecznej i utracie regionalnej tożsamości, rozwijanie kapitału społecznego i kulturowego

Zadaniem Samorządu Województwa będzie wzmocnianie tożsamości regionalnej przez odwoływanie się do tradycji i osiągnięć, jak też kultywowanie najlepszych wartości zarówno poprzednich jak i współczesnych pokoleń. Wyzwaniem jest nie tylko pielęgnowanie poczucia polskości i umacnianie regionalizmu wśród Wielkopolan, ale także promowanie specyfiki i osiągnięć Wielkopolski, zarówno w kraju jak i zagranicą. Samorząd Województwa będzie pełnić funkcje inicjującą i koordynującą w procesie propagowania wartości europejskich, jako ważnego elementu kształtowania świadomości obywatelskiej i kulturowej mieszkańców całego regionu.

W Strategii wyodrębniono cele strategiczne oraz przypisano im cele operacyjne i kluczowe kierunki interwencji. Poniżej wskazano te, które powiązane z dziedzictwem kulturowym.

Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

Kluczowy kierunek interwencji: Wzmocnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury

Dla wzmocnienia potencjału kulturowego Samorząd Województwa za istotne uznał tworzenie przestrzeni do poszukiwań i inspiracji, miejsc spotkań dla różnych grup społecznych, gdzie dokonuje się edukacja kulturalna – kształcenie odbiorcy i jego kulturowych kompetencji, zdolności do twórczego i innowacyjnego myślenia. Wzmocnienie potencjału kulturowego to także zwiększenie udziału mieszkańców w szeroko rozumianej ofercie spędzania czasu wolnego i współdecydowaniu o przestrzeni publicznej. W Wielkopolsce, w rozwoju przemysłu czasu wolnego dużą rolę będzie odgrywać także odpowiednie wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich (m.in. w rozwoju turystyki) oraz szlaków turystyki kulturowej.

W dokumencie wyznaczone pakiety działań także dla obszaru dziedzictwo kulturowe. Podkreślono, że Wielkopolskę wyróżnia bogactwo dziedzictwa kulturowego. Dla zachowania tradycji i tożsamości kulturowej mieszkańców, odbudowy i utrzymania materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu, ale także dla zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze, wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa niezbędne jest wsparcie inwestycji w obszarze kultury. Spośród identyfikowanych w tym zakresie potrzeb należy wymienić m.in.:

1. Rozwój wielkopolskich instytucji kultury. Celem działań w ramach projektu będzie wsparcie funkcjonowania wielkopolskich instytucji kultury na jak najwyższym poziomie. Przewiduje się szereg

inicjatyw związanych z rozwojem m.in. wielkopolskich muzeów, teatrów czy bibliotek, w tym również zapewnienie nowej bazy lokalowej dla Filharmonii Poznańskiej.

2. Rozwój i promocja produktów turystyki kulturowej w Wielkopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego Celem projektu jest zachowanie, ochrona, promowanie i dalszy rozwój znaczącego potencjału turystyki kulturowej Wielkopolski, opartej głównie na szczególnej roli regionu w historii Polski, w tym szlaków turystyki kulturowej, zwłaszcza Szlaku Piastowskiego ze względu na jego rangę i znaczenie historyczne.

Wykorzystanie potencjału turystycznego Wielkopolski – Wielkopolska jest regionem o zróżnicowanym potencjale turystycznym opartym przede wszystkim na jej warunkach naturalnych oraz historycznych. Urozmaicone walory regionu pozwalają na rozwój na jego terenie turystyki kulturowej, w tym w oparciu o dziedzictwo kulturowe kolei wąskotorowej, turystyki przyrodniczej, wiejskiej, aktywnej i biznesowej. Najważniejszymi spośród identyfikowanych obszarów wsparcia w tym zakresie są m.in:

1. Wielka Pętla Wielkopolski – jest jednym z najważniejszych szlaków na polskich drogach wodnych o dużej atrakcyjności przyrodniczej oraz walorach rekreacyjno-kulturowych, cieszącym się popularnością wśród turystów. W celu podniesienia konkurencyjności tego produktu na rynku międzynarodowym szlak wymaga znaczących inwestycji – nadal brakuje przystani i marin, niezbędnych urządzeń technicznych, takich jak: sanitariaty, stacje paliw, punkty gastronomiczne, placówki usługowo-naprawcze sprzętu pływającego. Kluczowa jest modernizacja i systematyczna konserwacja śluz na szlaku, utrzymanie drożności szlaku oraz jego kompleksowa promocja.

2. Wielkopolska BIKE – Rosnąca popularność roweru jako środka transportu w codziennych dojazdach miejskich oraz turystyki długodystansowej stanowi podstawę do realizacji projektu Wielkopolska BIKE. Celem projektu jest stworzenie systemu tras rowerowych przebiegających przez województwo wielkopolskie, nawiązujących do istniejących i planowanych asfaltowych tras rowerowych w gminach (sieć lokalna) oraz sąsiednich województwach (włączenie się w sieć transgraniczną).

• Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania został przyjęty uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. (Dz. U. Woj. Wielkopolskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r., poz. 4021).

Jest to jeden z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Dokument określa najistotniejsze uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa, model rozwoju przestrzennego, politykę przestrzenną i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obejmujące wszystkie zagadnienia istotne dla planowania przestrzennego.

W Planie omówiono szczegółowo zagadnienie dziedzictwa kulturowego, które stanowi ważny element struktury przestrzennej krajobrazu Wielkopolski. Jest świadectwem historii, wpływającym na jakość życia lokalnych społeczności. Zintegrowana ochrona środowiska kulturowego oraz kompleksowe gospodarowanie całym krajobrazem umożliwia harmonijny i zrównoważony rozwój, wpływa na wzrost rozpoznawalności i atrakcyjności miast, miasteczek i obszarów wiejskich. Zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wpływają na kształtowanie tożsamości narodowej i regionalnej. Wykorzystanie historii, zabytków i tradycji podkreśla odrębność kulturową i istnienie regionalnej różnorodności. Ochrona wartości dziedzictwa kulturowego oraz oparte na niej działania na rzecz pielęgnowania i kształtowania tożsamości wymaga wskazania obszarów ochrony krajobrazu kulturowego.

W Planie wyznaczono granice obszaru ochrony krajobrazu kulturowego, dla którego zostały włączone gminy, w obrębie których znajdują się:

a) obszary, na których zachowały się obiekty lub obszary o specyficznych i charakterystycznych cechach dla miejscowej tradycji budowlanej, osadniczej i gospodarczej;

b) obszary, na terenie których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym. Na terenie Wielkopolski szlakami o znaczeniu międzynarodowym są: Droga św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański; szlakami o znaczeniu krajowym: unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski oraz Szlak Bursztynowy; szlakami o znaczeniu regionalnym: trakt Królewsko-Cesarski, Trasa Kórnicka, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonki oraz Podziemna Trasa Turystyczna Kopalni Soli w Kłodawie;

c) obszary występowania cech charakterystycznych dla grup regionalnych.

W granicach obszaru znalazły się gminy, na terenie których znajdują się wyżej wymienione obiekty i obszary cenne kulturowo. Ze względu na specyfikę przedmiotów ochrony wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy, w granicach których znalazły się:

a) gminy, w granicach których zlokalizowane są obiekty o najwyższych wartościach, w tym: pomniki historii istniejące i proponowane, obiekt proponowany do ujęcia jako Znak Dziedzictwa Europejskiego, obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski, obiekty znajdujące się na przebiegu szlaków kulturowych (związanych tematycznie ze szlakiem), obiekty znajdujące się na przebiegu szlaku delegowanego do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

b) gminy, w granicach których znajdują się historyczne układy przestrzenne miast i wsi, w tym: układy przestrzenne objęte ochroną jako Pomnik Historii oraz proponowane do objęcia tą formą ochrony, układy przestrzenne ujęte w rejestrze zabytków, obszary cenne kulturowo związane z kształtowaniem się przestrzeni miast, które proponuje się do objęcia ochroną w formie parków kulturowych;

c) gminy, w granicach których występują obszary cenne kulturowo, w tym: istniejące parki kulturowe, obszary cenne kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, obszar delegowany do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszary ujęte w Czerwonej księdze Krajobrazów Polski, park narodowy i parki krajobrazowe o wyjątkowych walorach kulturowych, obszary na których zachowały się materialne i niematerialne cechy charakterystyczne dla grup regionalnych;

d) gminy, w granicach których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

Poniżej omówiono obowiązujące dokumenty gminne, które dotyczą dziedzictwa kulturowego.

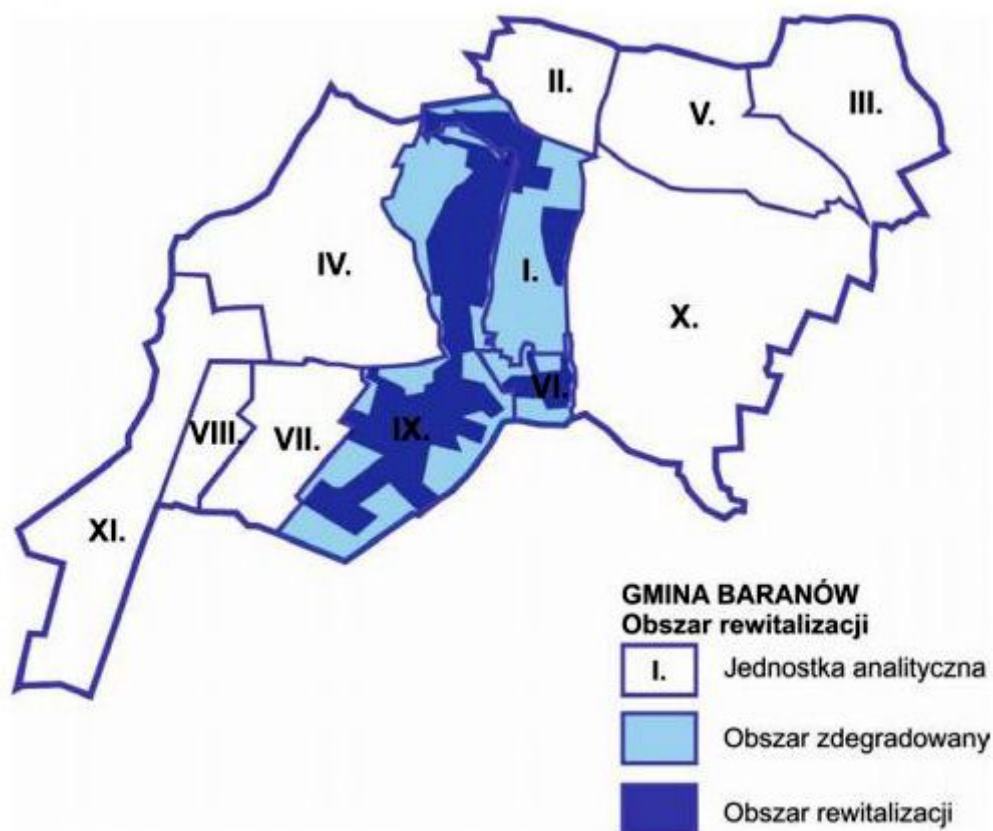
• Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Baranów na lata 2017-2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Baranów na lata 2017-2023 (LPR) został przyjęty uchwałą nr LI/254/2017 przez Radę Gminy Baranów w dniu 29 listopada 2017 r.

LPR to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Prace nad LPR rozpoczęto od podziału gminy na mniejsze jednostki analityczne, zgodnie z przebiegiem granic sołectw. W ten sposób wydzielono 11 jednostek analitycznych: I. Baranów, II. Baranów Osiedle Murator, III. Donaborów, IV. Grębanin, V. Jankowy, VI. Joanka, VII. Łęka Mroczeńska, VIII. Marianka Mroczeńska, IX. Mroczeń, X. Słupia pod Kępem, XI. Żurawiniec.

Poniżej przedstawiono obszar wyznaczony do rewitalizacji na tle obszarów zdegradowanych. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje 2372 osoby, co stanowi 29,99 % ludności całej Gminy, na terenie 9,18 km², co stanowi 12,35 % powierzchni gminy.

Rys. nr 1. Wyznaczony obszar rewitalizacji, źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Baranów na lata 2017-2023

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji – Obszar rewitalizacji charakteryzuje się silną integracją lokalnych społeczności, które aktywnie uczestniczą w życiu Gminy i wykorzystują jej potencjał gospodarczy. Mieszkańcy prowadzą życie wysokiej jakości, korzystając z bogatej oferty rekreacyjno-kulturowej przystosowanej do potrzeb osób w każdym wieku, przyczyniając się do umacniania międzypokoleniowych więzi.

Wyznaczono trzy cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań oraz projekty podstawowe. W obszarze ochrony zabytków można wskazać między innymi:

Cel 1. Optymalizacja warunków życia mieszkańców poprzez działania w zakresie integracji, aktywizacji społecznej oraz promocji zdrowia:

Kierunek działania 1.2. Organizacja wydarzeń edukacyjnych, kulturowych i integracyjnych skierowanych do mieszkańców, w każdej grupie wiekowej.

Projekty:

Nazwa projektu - Zagospodarowanie rynku w Baranowie

Celem projektu jest utworzenie miejsca kulturowo - rekreacyjnego na terenie rynku w Baranowie, z którego będą mogli korzystać mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy Gminy podczas organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych.

W ramach realizacji celu projektu zostaną przeprowadzone następujące działania:

- utworzenie alejek i placu spacerowego,
- postawienie obiektów małej architektury: ławki, skwery zieleni, kosze na śmieci, fontanna,
- stworzenie miejsca do uroczystego otwarcia i obchodzenia imprez oraz wydarzeń historycznych, kulturowych i integracyjnych, przeprowadzanych w ramach zaplanowanych projektów społecznych oraz imprez gminnych cieszących się popularnością.

Szacowana wartość projektu 5 000 000,00 zł, okres realizacji 2019-2022.

Nazwa projektu – Modernizacja Pałacu Wężyków i zagospodarowanie przyległego parku

W ramach realizacji celu projektu zostaną przeprowadzone następujące działania: odnowa elewacji, osuszanie budynku, wymiana okien, wymiana oświetlenia, renowacja schodów wejściowych, budowa toalet, wymiana ogrzewania, wytyczenie alejek w parku, działania związane z ochroną i pielęgnacją rosnących drzew, krzewów i roślinności, postawienie ławek, postawienie koszy na śmieci.

Szacowana wartość projektu 5 000 000,00 zł, okres realizacji 2018-2023.

• Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baranów

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baranów zostało przyjęte uchwałą nr LVII/299/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 8 maja 2018 r. ze zmianą przyjętą uchwałą nr XXVI/216/2021 Rady Gminy Baranów z dnia 24 czerwca 2021 r.

Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zasadniczym elementem, który wyznacza politykę przestrzenną dla Rady Gminy. Studium określa najważniejsze cele i ich hierarchię rozwoju przestrzennego, ustala także zakres podstawowych działań, aby cele te zostały osiągnięte. Studium to dokument, który przedstawia koncepcję zagospodarowania przestrzennego gminy i stanowi główną wytyczną do sporządzania planów miejscowych.

W Studium szczegółowo określono obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Ochrona obiektów lub zespołów wpisanych do rejestru zabytków: zabytki te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi, wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków.

Ochrona obiektów lub zespołów wpisanych do ewidencji zabytków: należy uwzględnić ochronę obiektów budowlanych ujętych w wykazie zabytków, dla których obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachować formę bryły, wygląd elewacji oraz zadaszenia, utrzymać, a w przypadku zniszczenia odtworzyć historyczny detal architektoniczny;
- zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodne z historycznym wizerunkiem budynku, w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, należy je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku;
- stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań;
- instalacje techniczne na elewacji należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów;
- prowadzenie wszelkich prac budowlanych przy obiektach zabytkowych należy poprzedzić uzyskaniem wytycznych konserwatorskich. Wykaz obiektów zabytkowych ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom.

Ochrona zabytkowych zespołów dworskich, folwarcznych, uzdrowiskowych: wyznacza się ochronę zabytkowych zespołów pałacowych i dworsko parkowych. Obowiązują następujące ustalenia:

- należy zachować i rewaloryzować historyczny układ przestrzenny założenia oraz jego poszczególne komponenty;
- nowa zabudowa możliwa jest wyłącznie w miejscu nieistniejącej już, historycznej zabudowy. Winna być wzorowana na lokalnej, historycznej zabudowie, w zakresie sytuacji, rozplanowania, skali, bryły, stosowanych form architektonicznych i użytych materiałów;
- obiekty historyczne tworzące układ należy poddać pracom remontowym i renowacji; przebudowę i adaptację historycznych obiektów folwarcznych dopuszcza się przy zachowaniu ich istotnych zabytkowych cech;
- należy dążyć do uporządkowania zespołu - obiekty wtórne i szpecące winny być docelowo przeznaczone do rozbiórki bądź też przebudowy, której efektem będzie poprawa standardu estetycznego;
- dla dopuszczalnych prac ingerujących w poziom gruntu obowiązuje wymóg przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ochrona konserwatorska zabytkowych parków: ustala się ochronę zabytkowych parków dla których obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachować historyczny układ przestrzenny i kompozycję zieleni oraz dążyć do scalenia tego układu w granicach historycznych;
- obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej;
- obowiązują działania odtworzeniowe i rewaloryzacyjne;
- zakaz wprowadzania przegrodzeń dzielących optycznie historyczny zespół;
- zakaz lokalizacji dominant, w tym konstrukcji wieżowych i masztów związanych np.: z urządzeniami przekaźnikowymi telekomunikacji;
- ogrodzenia powinny nawiązywać do lokalnych historycznych ogrodzeń;
- należy eliminować obiekty, które zniekształcają założenie historyczne, m.in.: komórki, garaże, a także usuwać inne szpecące i dysharmonizujące elementy w krajobrazie, w tym reklamy, błędne nasadzenia zieleni.

Ochrona historycznych cmentarzy i miejsc pocmentarnych: ustala się ochronę historycznych cmentarzy i miejsc pocmentarnych dla której obowiązują poniższe wymogi konserwatorskie:

- w przypadku cmentarzy użytkowanych, należy zachować ich dotychczasową funkcję;
- należy zachować i konserwować elementy historycznych układów przestrzennych cmentarzy, w tym historyczne ogrodzenia, bramy, nagrobki, obiekty sztuki sepulkralnej, zieleni; mogiły i nagrobki o wartościach zabytkowych należy zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu;
- w przypadku historycznych cmentarzy użytkowanych, nowe inwestycje dopuszczalne wyłącznie jako uzupełnienie już istniejącej formy zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia historycznych relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem założenia.

Dla terenów zabytkowych cmentarzy oraz historycznych miejsc pocmentarnych ustalono stanowiska archeologiczne. Dla wszystkich historycznych obiektów ruchomych, wolnostojących w terenie, tj. kapliczek, pomników, krzyży pokutnych, etc. obowiązuje ich zachowanie, oznakowanie i zabezpieczenie przed dewastacją w zakresie określonym przez organ konserwatorski.

Ochrona zespołów kościelnych: dla zespołów kościelnych obowiązują następujące uwarunkowania:

- obowiązuje wymóg utrzymania dotychczasowego zagospodarowania terenu, rewaloryzacji i konserwacji budynków kościołów, elementów historycznych układów, ogrodzeń, bram, obiektów sztuki sepulkralnej, zieleni;
- wszelkie zamierzenia i działania inwestycyjne planowane na terenie zespołów sakralnych i przy ich poszczególnych elementach oraz przy i w budynkach kościołów należy prowadzić zgodnie z przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków;
- obowiązuje zakaz wprowadzania podziałów historycznych założeń sakralnych.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego: w obrębie stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie ustala się wymóg przeprowadzenia badań archeologicznych zgodnie z obowiązującymi przepisami. Istnieje możliwość odkrycia stanowisk archeologicznych – zasób ich ewidencji i rejestru podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom. Dla nowoodkrywanych stanowisk obowiązują ustalenia jak dla rozpoznanych tj. konieczność przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych. Zadania inwestycyjne związane z szerokopłaszczyznowymi pracami ziemnymi (m.in. drogi, kopalnie, odkrywki, eksploatacja złóż, inwestycje kubaturowe) ustala się obowiązek przeprowadzenia rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondażowych, w których zostanie określony zakres niezbędnych prac archeologicznych.

W Studium wyznaczono także strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej:

Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej: wyznacza się strefę „A” ochrony konserwatorskiej, którą obejmuje się zespoły zabudowy historycznej i obiekty wpisane do rejestru zabytków: układ urbanistyczny wraz z nawarstwieniami archeologicznymi wsi Baranów. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje

obszar uznany za szczególnie ważny pod względem przekazu historycznego i kulturowego. Obszar objęty ww. strefą, gdzie elementy dawnej struktury przestrzennej przetrwały również w jego warstwie podziemnej, traktowany jest jak stanowisko archeologiczne. W zakresie ochrony zabytków archeologicznych obowiązują ustalenia jak dla stanowisk archeologicznych. W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymogów konserwatorskich.

Wytyczne konserwatorskie dla strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej:

- należy konserwować zachowane elementy układu przestrzennego;
- należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym;
- należy dostosować nową zabudowę do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie sytuacji, skali, bryły i jej formy architektonicznej oraz nawiązać formami współczesnymi i stosowanymi materiałami do lokalnej tradycji architektonicznej;
- nowo powstająca zabudowa winna być kształtowana w oparciu o dostępne materiały ikonograficzne, w nawiązaniu do zachowanej historycznej zabudowy;
- należy stosować materiały występujące w lokalnym budownictwie historycznym;
- kolorystyka obiektów winna respektować oryginalne rozwiązania kolorystyczne (np. ustalone badaniami stratygraficznymi) ponadto uwzględniać walory estetyczne otoczenia jak i rozwiązania kolorystyczne występujące w zabudowie historycznej;
- inwestor przed uzyskaniem pozwolenia na budowę winien liczyć się z koniecznością zlecenia dodatkowych badań lub opracowań studialnych, archeologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, stratygraficznych, dendrologicznych, dendrochronologicznych itp. w przypadku postawienia takich wymogów przez odpowiednie służby ochrony zabytków;
- wyklucza się możliwość lokalizacji obiektów przewyższających skalą zabudowę historyczną;
- wszelkie zamierzenia i działania (w tym zmiany funkcji, przebudowy, rozbudowy i remontów, zagospodarowania terenu) na obszarze strefy „A” należy konsultować i uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków;
- dla robót inwestycyjnych związanych z pracami ziemnymi obowiązuje wymóg przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej: granice historycznych układów ruralistycznych Wyznacza się strefę „B” ochrony konserwatorskiej tożsamą z granicami historycznych układów ruralistycznych. Wprowadza się strefę ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych, obejmującą tereny o stwierdzonej lub domniemanej zawartości relikwów archeologicznych. Wytyczne konserwatorskie dla strefy „B” ochrony konserwatorskiej:

- należy zachować i rewaloryzować historyczny układ przestrzenny oraz poszczególne elementy tego układu w tym: historyczne nawierzchnie ulic, placów i chodników, historyczne obiekty techniczne, zabudowę i zieleń;
- należy konserwować zachowane elementy układu przestrzennego, poszczególne obiekty o wartościach zabytkowych poddać restauracji z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości obiektu, a funkcje uciążliwe i degradujące wyeliminować;
- należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym; preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenie lub uzupełnienie historycznych ich form zainwestowania terenu;
- nowa zabudowa nie może przewyższać skalą zlokalizowanej w sąsiedztwie zabudowy zabytkowej; winna być wzorowana na zabudowie historycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, formy architektonicznej i użytych materiałów.

Przy planowanym zagospodarowaniu terenów położonych poza obszarami objętymi w/w ochroną konserwatorską należy uwzględnić konieczność właściwej ekspozycji szczególnie istotnych obiektów i obszarów ujętych w ewidencji zabytków. Nowa zabudowa, powstająca w sąsiedztwie historycznego układu przestrzennego określonej wsi, winna być utrzymana w charakterze okolicznej zabudowy zabytkowej, pod względem skali, bryły i charakterystycznych elementów architektonicznych.

Strefa „OW” obserwacji archeologicznej: przed uzyskaniem pozwolenia na prowadzenie prac ziemnych na tym obszarze należy uzyskać wytyczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków co do konieczności prowadzenia prac ziemnych za pozwoleniem konserwatorskim. W zakresie określonym w tym stanowisku, w uzasadnionych przypadkach należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie prac archeologicznych.

5.2. Charakterystyka krajobrazu kulturowego Gminy Baranów

5.2.1. Charakterystyka gminy

Gmina Baranów jest gminą wiejską, położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie kępińskim. Gmina graniczy: od północy z miastem i gminą Kępno, od wschodu z gminami Wieruszów (woj. łódzkie) i Łęka Opatowska, od południa z gminami Trzcinica i Rychtal, od zachodu z gminą Bralin. W skład gminy wchodzi 10 wsi sołeckich: Baranów, Donaborów Grębanin, Jankowy, Joanka, Łęka Mroczeńska, Marianka Mroczeńska, Mroczeń (wraz z częścią: Feliksów), Słupia pod Kępem, Żurawiniec (wraz z częścią: Justynka) oraz jeden przysiółek: Młynarka. Urząd Gminy mieści się w miejscowości Baranów.

Połączenie komunikacyjne gminy jest korzystne zarówno pod względem połączeń regionalnych, jak i lokalnych. Potrzeby mieszkańców zaspokajają dwa podstawowe systemy komunikacyjne: drogowy oraz kolejowy. Sieć dróg na terenie gminy tworzą, oprócz dróg gminnych i powiatowych, także droga krajowa nr 11 i nr 39. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa linia kolejowa nr Poznań-Katowice. Stacja PKP usytuowana jest w Słupi pod Kępem oraz w mieście Kępno.

Cały obszar gminy usytuowany jest w dorzeczu rzeki Prosny, a jego główna oś hydrograficzna to rzeka Niesób wraz z dopływami. Jedynie południowo-zachodni skrawek gminy należy do zlewni rzeki Widawy.

Pod względem geograficznym obszar ten stanowi pogranicze południowo-wschodniej części Niziny Wielkopolskiej i Niziny Śląskiej. Gmina leży w dorzeczu rzeki Prosny, a jej główną osią hydrograficzną jest rzeka Niesób wraz z dopływami. Gmina Baranów położona jest w południowo-wschodniej części Niziny Południowowielkopolskiej na pograniczu z Niziną Śląską. Leży w obrębie Wysoczyzny Wieruszowskiej, położonej na wysokości 165-220 m n.p.m.

W obrębie Wysoczyzny Wieruszowskiej pod względem fizjograficznym wyróżnia się następujące mikroregiony: Wzgórza Mnichowicko-Trzcinińskie, Kotlinę Kępińską i Równinę Bolesławiecką. Wzgórza Mnichowicko-Trzcinińskie należą do wschodniego Okręgu Krainy Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich, Kotlina Kępińska i Równina Bolesławiecka zaś do Krainy Północnych Wysoczyń Brzeźnych Okręgu Kaliskiego. Północna część gminy w rejonie Baranowa należy do Kotliny Kępińskiej południowo-wschodnia do Równiny Bolesławieckiej, a południowo-zachodnia obejmuje fragment Wzgórz Mnichowicko-Trzcinińskich.

Ochronie prawnej na mocy przepisów szczególnych w granicach gminy podlegają:

- Obszar Natura 2000 Baranów (specjalny obszar ochrony siedlisk) PLH300035 – o powierzchni 12,27 ha. Obszar tworzą podmokłe łąki w okolicach miasta Kępna przylegające do jego granicy południowej, na wysokości cmentarza ewangelickiego i ogródków działkowych;
- 2 pomniki przyrody – pomnik przyrody – drzewo, dąb szypułkowy rosnący na prywatnej posesji w Mroczeniu (obwód pnia 420 cm, wysokość około 18 m.) przy posesji Mroczeń nr 190, pomnik przyrody – drzewo, cis pospolity – rośnie przy posesji Grebanin nr 97 w parku podworskim w Grębaninie obwód pnia 150 cm, wysokość około 8 m.

W rozwoju życia kulturalnego gminy największą rolę odgrywają świetlice wiejskie. Oprócz wydarzeń kulturalnych w salach świetlic odbywają się liczne konferencje, sympozja, spotkania. W ramach jego działalności odbywają się różne zajęcia oraz konkursy plastyczne, muzyczne, fotograficzne i taneczne. Władze Baranowa we współpracy z sołectwami organizują ciekawy i bogaty repertuar kulturalny dla dzieci i dorosłych mieszkańców (koncert zespołów, artystów, grup teatralnych, spotkań z autorami).

Na terenie gminy szerzeniem kultury zajmuje się także Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksa hrabiego Wężyka w Baranowie z filiami bibliotecznymi w Mroczeniu i Słupi pod Kępem. Biblioteka prowadzi bogatą działalność w sferze kultury, zaprasza pisarzy, autorów, ludzi kultury, jest instytucją działającą na rzecz popularyzacji czytelnictwa w gminie. Biblioteka wraz z filiami w prowadzi szeroko pojętą działalność kulturalną i oświatową. Działania te mają formę lekcji biblioteczych, prelekcji, odczytów, konkursów oraz spotkań z ciekawymi ludźmi świata literackiego. Od 2014 r. działa także Dom Ludowy „Baranowska Chata” w Baranowie.

Na terenie gminy organizowane są cyklicznie różne imprezy kulturalne, np.:

- Dni Baranowa – impreza nawiązuje do tradycji odbywających się tu przed wiekami jarmarków. Scena główna to doskonałe miejsce do występów lokalnych zespołów folklorystycznych, uczniów, przedszkolaków;
- dożynki gminne;
- Baranowskie lato w siodle;
- Turniejów wiedzy o gminie w Łęce Mroczeńskiej;
- plenery malarskie – Plener Malarski „Baranowskie Pejzaże” powstał w nawiązaniu do artystycznych spotkań, jakie miały miejsce w Grębaninie w latach 30. XX w.

W rozwoju życia kulturalnego gminy dużą rolę odgrywają świetlice wiejskie. Oprócz wydarzeń kulturalnych w salach świetlic odbywają się liczne konferencje, sympozja, spotkania. W ramach jego działalności odbywają się różne zajęcia oraz konkursy plastyczne, muzyczne, fotograficzne i taneczne. Władze Baranowa we współpracy z sołectwami organizują ciekawy i bogaty repertuar kulturalny dla dzieci i dorosłych mieszkańców (koncert zespołów, artystów, grup teatralnych, spotkań z autorami).

Na obszarze Gminy Baranów oznakowane są ścieżki piesze, rowerowe i samochodowe:

- szlak pieszy o kolorze żółtym.
- niebieski szlak rowerowy Wrota Wielkopolski (PKE - 220n) Przez teren gminy przebiega:
 1. część I trasy rowerowej: szlak leśny - długość 28,1 km. Baranów Rynek - Grębanin - Mroczeń - Arboretum w Laskach - Nowa Wieś - Kuźnica Słupska - Rezerwat Stara Buczyna w Rakowie - Marianka Siemieńska - Siemianice LZD.
 2. część IV trasy rowerowej: szlak napoleoński - długość 15,6 km. Darnowiec - Gierczyce - Remiszówka - Łęka Mroczeńska - Grębanin Węzeł I.
 3. część V trasy rowerowej: szlak przy torach - długość 4,6 km. Grębanin Węzeł I - Lisiny - Baranów Rynek.
- Transwielkopolska Trasa Rowerowa TTR (odcinek południowy) - długość na terenie gminy Baranów wynosi ok. 10 km (całkowita długość szlaku to 480 km).
- Samochodowy Szlak Turystyczny Południowej Wielkopolski. 49 tablic promujących najbardziej atrakcyjne zabytki, ciekawe elementy krajobrazów oraz inne atrakcje turystyczne Południowej Wielkopolski umieszczono wzdłuż drogi krajowej nr 11.

5.2.2. Historia obszaru Gminy Baranów

Baranów jest miejscowością gminną o wielowiekowej przeszłości. Badania archeologiczne potwierdziły istnienie w odległej przeszłości osad łużyckich umiejscowionych w okolicy rzeki Jamicy, datowanych na 800-400 r. p. n. e. Początki osadnictwa na terenie gminy Baranów sięgają epoki brązu. Do dziś zachowały się ślady istnienia dwóch grodzisk wczesnohistorycznych, osad i cmentarzysk, z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Pierwsze wzmianki historyczne sięgają 1241 r., gdy Raclawa, wdowa po komesie Klemensie nadała wieś Baranów klasztorowi Benedyktynów w Staniątkach. W kolejnych latach (1250-1329) Baranów przeszedł na własność klasztoru Cystersek w Ołoboku.

W początkach państwowości polskiej Baranów stanowił dobra rycerskie. Od 1365 r. Miejscowość przechodzi w ręce prywatne. Jej właścicielem staje się kasztelan poznański, starosta wielkopolski-Wierzbięta z Paniewic herbu Niesobia. Do Wierzbiętów Baranów należał do 1545 r., kiedy to zmarł ostatni z rodu Mikołaj z Kępna. Krótko właścicielami miasta byli też: Jerzy Zaremba herbu Zaremba, Jan Spytek z Tarnowa herbu Leliwa oraz Stanisław Tarnowski herbu Leliwa. Od 1563 r. właścicielem miasta pozostawał Jan Tomicki herbu Łódzia.

Przed 1426 r. Baranów uzyskał prawa miejskie. Nastąpił wtedy podział majątku, pomiędzy członków rodziny Wierzbięty z Paniewic. Baranów przypadł w udziale Wierzbięcie z Kępna. W kolejnych latach, wraz z upadkiem Kępna, które w tym okresie spadło do roli wsi, znacznie wzrosło znaczenie Baranowa. Z zachowanych dokumentów z 1532 r. wynika, że to szlacheckie miasto rolnicze miało wówczas swojego burmistrza i radę miejską. Odbywały się tu targi, jarmarki.

Powolny upadek miasta następował od poł. XVII w., do czego przyczyniły się klęski żywiołowe, wojna ze Szwedami oraz liczne konflikty wywołane przygranicznym położeniem. Duży wpływ na złą sytuację miasta, miały także wielkie pożary, które trawiły miasto w XVII - XVIII w. Po II rozbiórce Polski, w 1793 r., Baranów znalazł się pod panowaniem Pruskim. Pod k. XVIII w. miasteczko wyludniło się. W 1816 r. liczyło zaledwie 350 mieszkańców. Poważnym ciosem dla Baranowa był rozwój komunikacji kolejowej w latach 1864-1907, która ominęła to miasto. Sąsiednie Kępno stało się ważnym węzłem kolejowym, dzięki czemu wybiło się na pozycję lidera w regionie.

W latach 1905-1907 miały miejsce wystąpienia przeciwko nasilającej się akcji germanizacyjnej. W 1907 r. Baranów został pozbawiony przez władze Pruskie praw miejskich, na skutek protestów Polaków przeciwko akcji germanizacyjnej. Po I wojnie Światowej, gdy ziemie te powróciły do niepodległej Polski, Baranów stracił je ostatecznie w niepodległej Polsce w 1932 r. Powstało tzw. gmina Kępno-Południe (nazwa pochodzi od swojej siedziby w Kępnie), której gospodarzem był Baranów. Mieszkańcy Baranowa przyczynili się do wybudowania siedziby swoich władz w Kępnie przy ul. Gen. Sikorskiego.

Po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej (21 stycznia 1945 r.) zachowano na tym terenie przedwojenny układ administracyjny. W 1954 r. miejsce gmin zajęły gromadzkie rady narodowe. Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 5 grudnia 1972 r. Baranów został siedzibą gminy, obejmującą swym zasięgiem była gromadzką radę narodową Baranów i Mroczeń. W 1975 r. gmina znalazła się w granicach województwa kaliskiego.

W 1992 r. Rada Gminy Baranowa, kierując się tradycją uchwaliła, że herbem gminy będzie dawny herb miasta Baranowa: srebrna głowa barana z kręconymi złotymi rogami na niebieskim tle. Pieczęć z herbem odciskana jest na okolicznościowych dokumentach, dodatkowo gmina dysponuje także pieczęcią wypukłą, wzorowaną na pieczęciach szlacheckich.

Ważnym momentem, w historii ziemi wielkopolskiej, było wdrożenie dnia 1 stycznia 1999 r. reformy administracji publicznej. Reforma administracyjna oznacza scalenie Wielkopolski podzielonej w 1975 r. na województwa: leszczyńskie, kaliskie, konińskie, pilskie i poznańskie. Powstały ponownie powiaty. Gmina Baranów należy od tego momentu do powiatu kępińskiego i województwa wielkopolskiego.

5.3. Krajobraz kulturowy – zabytki o największym znaczeniu dla Gminy Baranów

Krajobraz kulturowy to niepowtarzalne, indywidualne oblicze miejsca, którego wizerunek jest syntezą elementów przyrody, klimatu i ukształtowania terenu oraz zachodzących na tym terenie procesów politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, związanych z aktywnością człowieka. Ujawnia się poprzez dziedzictwo materialne, kształtujące krajobraz przyrodniczy na przestrzeni dziejów oraz dziedzictwo niematerialne – zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzane przez ludzi w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Krajobraz kulturowy jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości. Jego ochrona jest najistotniejszym czynnikiem kształtowania tożsamości i osobowości mieszkańców, by mogli identyfikować się ze swoim miastem i siedliskiem oraz zrozumieć jego historię.

Ponadto dziedzictwo historyczne jest istotne o tyle, że wpływa na atrakcyjność turystyczną – głównie poprzez jego materialne wytwory, czyli zabytki. Co może być wykorzystane w rozwoju gminy.

Do elementów wyróżniających się w krajobrazie, stanowiących jednocześnie bogactwo kulturowe gminy Baranów, należą różnej rangi zabytki w postaci zespołów pałacowych i dworskich, zespołów folwarcznych, kościołów, obiektów technicznych, cmentarzy zabytkowych.

W tej części przedstawiona została charakterystyka najbardziej wartościowych obiektów z terenu Gminy Baranów.

• Układ urbanistyczny Baranowa

Baranów ma średniowieczny układ urbanistyczny. Lokacja miasta odbyła się na prawie niemieckim, dla którego charakterystyczna była regularność zabudowy, wynikająca z zastosowania planu szachownicowego. Centralną część stanowi prostokątny plac rynkowy, z narożników którego wybiegają pod kątem prostym po dwie prostopadłe do siebie ulice. Rozdzielają one osiem prostokątnych bloków mieszkalnych stanowiących podstawę średniowiecznej zabudowy. Przy rynku, płn.-wsch. narożniku, znajduje się drewniany kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja.

W pobliżu rynku, w starej części wsi, zachowało się wiele zabytkowych budynków z XIX w. (ok. 50 budynków). W centrum zachowało się także kilka domów drewnianych i murowanych z końca XIX w. i początku XX w. Niektóre uliczki w pobliżu starego centrum są brukowane kamieniem polnym.

• OBIEKTY SAKRALNE

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1

Zdjęcia nr 1, 2. Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1

Kościół powstał w 1732 r. z fundacji Anny Śleżyńskiej. Odnawiany w 1748 r., w 1770 r., w 1823 r. W 1869 r. do nawy dobudowano kaplicę pw. św. Wojciecha. W k. XIX w. wzniesiono przybudówkę pomiędzy prezbiterium a kaplicą. Gruntownie restaurowany w latach 1915-1917. W latach 2008-2011 wykonano prace remontowe, m.in.: wymianę drewnianych gontów elewacyjnych i dachowych. Kościół usytuowany jest na płn.-wsch. od rynku, przy zbiegu ulic Kościelnej i Młyńskiej. Otoczenie kościoła zbliżone do prostokąta, ogrodzone, z metalowych przęseł, na kamiennej podmurówce, ze słupkami: bramą od pld.-zach. oraz furtkami od pld.-zach. i płn. W pld.-zach. części placu kościelnego znajduje się dwukondygnacyjna dzwonnica,

o neoromańskiej formie. Na płd.-wsch. od kościoła, poza ogrodzeniem, murowana plebania, z ceglany spichlerzem. Podwalina kościoła drewniana, posadowiona na niewysokiej podmurówce, z cegły ceramicznej, nakrytej drewnianym okapnikiem. Pod podłogą nawy – murowana kruchta. Kościół orientowany, o konstrukcji zrębowo-wieńcowej. Ściany od zewnątrz oszalowane pionowo deskami, z listwowaniem, o sfazowanych krawędziach. Bryła wyraźnie zróżnicowana wysokością, wyraźnie wyodrębnione prezbiterium. Dachy na korpusie i kaplicą – dwuspadowe, na wysokości ściany tęczowej – blaszana sygnaturka, nad zakrystią większą – dach trójspadowy, łączący się z pulpitem nad aneksem, nad kruchtą konchowy.

Wewnątrz kościoła, na belce tęczowej, ustawiony krzyż, obok niego barokowe figury Matki Bożej i św. Jana Apostoła. Późnobarokowy ołtarz główny, pochodzący z 1785 r., ozdobiony rzeźbami św. Jana Nepomucena oraz nieznanego biskupa i obrazem adoracji Dzieciątka Jezus. Stan zachowania obiektu – bardzo dobry.

Od południa do kościoła przylega kaplica św. Wojciecha, dobudowana w 1869 r. konstrukcji zrębowej, oszalowana, z drewna pochodzącego z rozebranego kościoła w Słupi koło Kępna, z sygnaturą z 1637 r.

W sąsiedztwie kościoła znajdują się także: murowana dzwonnica – powstała w końcu XIX w., plebania (około 1880 r.), spichlerz (1885 r.) i kaplica (1915-1917).

Zdjęcia nr 3, 4. Spichlerz, plebania w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1

Zdjęcie nr 5. Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1

W 2021 r. parafia otrzymała dotacje od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w kwocie 50 000 zł.

Kościół parafialny pw. św. Marcina w Donaborowie

Zdjęcia nr 6, 7. Kościół parafialny pw. św. Marcina w Donaborowie

Kościół powstał w 1 ćw. XVII w. Usytuowany przy skrzyżowaniu dróg Kępno - Łęki, na płn.-wsch. skraju wsi. Kościół orientowany, drewniany, o wieńcowej konstrukcji ścian. Oszalowany pionowo, na ceglanej podmurówce. Kościół na planie krzyża łacińskiego, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium od zach., o tej samej szerokości co nawa, od płn.-wsch. z prostokątną kruchtą kwadratową, z kwadratową wieżą na zach. i z prostokątną, w przyziemiu przybudówką, od płn.-zach. W nawie pozorne sklepienie drewniane, o przekroju półokręgu. Wieżba dachowa stolcowo-jętkowa, nadwieszona. Dach dwuspadowy, kryty miedzianą blachą, z barokową wieżyczką na sygnaturkę, zwieńczoną latarnią z cebulastym hełmem.

Wewnątrz, na belce tęczowej, wznosi się barokowy krzyż. W głównym ołtarzu, barokowo-klasycystycznym, znajduje się obraz Matki Bożej Donaborowskiej, przedstawiający Dzieciątko podające Komunię Świętą Matce Bożej. Obraz odnalazł w 1956 r. ks. Stefan Tomaszewicz, ówczesny proboszcz donaborowski. Dopracował on brakujące jego części, na podstawie podobnego wizerunku z Wielunia. Obraz pochodzi z lat 70. XV w. W ołtarzach bocznych znajdują się: w pierwszym – obraz późnorenansowy z XVII stulecia, przedstawiający koronację Matki Bożej, w drugim – późnobarokowy obraz św. Rocha, z 1 poł. XVIII w. Chrzcielnica pochodzi z 2 poł. XVII w., przedstawia anioła dźwigającego czarę. Do naszych czasów dotrwał dzwon z 1547 r. z napisem „Ave Maria gratia plena”. Stan zachowania obiektu – dobry.

Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie nr 38

Zdjęcia nr 8, 9. Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie nr 38

Kościół pełnił funkcję kaplicy dworskiej, która etapami była przebudowywana. W 1510 r. przebudowano kaplicę, a w 1615 r. zbudowano nową stanowiącą obecnie prezbiterium. Dokument wizytacyjny z 1642 r. podaje, że kaplicę odnowiono pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Matki Boskiej i ksiądz proboszcz z Baranowa Andrzej Moś ofiarował ołtarz główny Kościoła. W 1712 r. dobudowano nawę, w 1850 r. dobudowano wieżę. W 2011 r. wykonano prace remontowe, m.in.: wymianę fundamentów, remont ścian zrębowych i słupów konstrukcyjnych, oszalowanie deskami ścian zewnętrznych, wymianę zniszczonej stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej oraz remont dachu. Kościół usytuowany jest w środkowej części wsi,

ogrodzony częściowo sztachetowym płotem, częściowo siatką, od wsch. murowana plebania. Kościół drewniany, na ceglanej podmurówce, konstrukcja ścian – wieńcowa z lisicami, odeskowany. Wieżba dachowa drewniana, stolce leżące z podciągami, dach kryty gontem. W bryle wyodrębnione prezbiterium i aneksy, korpus przykryty dachem dwuspadowym, nad prezbiterium – nieznacznie niższe i z innym kątem nachylenia połacie nad aneksami, pulpitarne, na wieży namiotowe z latarnią, na wysokości łuku tęczowego sygnaturka. Elewacja płn., 4 osiowa.

Wnętrze kościoła zdobi późnorenesansowy ołtarz z 1629 r. z rzeźbami św. Piotra i Pawła, św. Stanisława, Wojciecha, Barbary i Katarzyny oraz koronacją Matki Bożej w zwieńczeniu. W polach bocznych namalowane zostały postacie dwóch świętych, a w polu środkowym wnętrza z rzeźbą Matki Bożej z Dzieciątkiem, późnogotycka z ok. XV w., czczona przez wiernych jako cudowna. Dowodem licznych łask tu otrzymanych są wota składane Matce Bożej Grębańskiej. Ciekawa jest także ambona z 1 poł. XVII w., na której namalowane zostały postaci Ewangelistów i chrzest Chrystusa. Uzupełnieniem całości jest klasycystyczny prospekt organowy. W kościele znajdują się rzeźby św. Michała Archanioła i Mikołaja z pocz. XVI w., dwa relikwiarze drewniane w kształcie kapliczek z XVIII w. oraz obraz Matki Bożej Częstochowskiej z przełomu XVIII i XIX w. Stan zachowania obiektu - bardzo dobry.

Przy kościele wznosi się nieoznaczony grób, w którym według legendy spoczywa Kozak Zaporoski Gabryel (Hawryko) Hołubek poległy w 1588 r. w zwycięskiej bitwie pod Byczyną, stoczonej przez wojska polskie pod dowództwem Jana Zamoyskiego z armią arcyksięcia Maksymiliana, pretendenta do tronu polskiego. Zwłoki rotmistrza rodzina pochowała w Grębaninie, gdyż zmarł on w drodze do szpitala w Kępnie. Również przy kościele znajduje się klasycystyczny grobowiec Joachima Kręskiego, zmarłego w 1795 r. oraz jego żony Justyny, zmarłej w 1817 r.

Przy kościele znajdują się także obecna plebania, która pochodzi z początku XX w., Jest to murowany budynek, z balkonem na czterech pilastrach z balustradą metalową, tympanon, dach mansardowy. W pobliżu znajduje się także budynek dawnej, drewnianej plebanii, z XIX w., który dawniej pełnił rolę domu katechetycznego.

Zdjęcie nr 10. Plebania w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie nr 38

W 2019 r. parafii przyznano dotację z budżetu Województwa Wielkopolskiego w kwocie 35 000 zł.

• OBIEKTY REZYDENCJONALNE

Dwór Mańkowskich, ob. szpital, oddział leczniczo-rehabilitacyjny w Grębaninie nr 97

Zdjęcia nr 11, 12. Dwór Mańkowskich, ob. szpital, oddział leczniczo-rehabilitacyjny w Grębaninie nr 97

Dwór zbudowany został w latach 60. XIX w. Położony jest w centrum wioski, w parku. Jest to obiekt neoklasycy, murowany, otynkowany, piętrowy, podpiwniczony, klasycystyczny. Od wsch. posiada podjazd, a nad nim wznosi się balkon z metalową balustradą. W zach. części widnieją pozostałości po tarasie. We wnętrzu na uwagę zasługuje duża sala, zwana lustrzaną. Od 1958 r. znajduje się tu Oddział Rehabilitacyjny Szpitala w Kępnie.

Wokół rozciąga się park krajobrazowy w stylu angielskim z 1880 r. o powierzchni 4,20 ha, w którym rosną graby, topole włoskie, czarne sosny bałkańskie, kasztanowce, platan, choinka kanadyjska, dąb czerwony i piękny okazały cis (przed wjazdem do pałacu), jako pomnik przyrody o obwodzie pnia 150 cm i wysokości 8 m.

Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. szkoła podstawowa w Mroczeniu nr 140

Zdjęcia nr 13, 14. Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. szkoła podstawowa w Mroczeniu nr 140

Obiekt wybudowany w latach 1840-1850, należał do Feliksa Wężyka, posła na Sejm Pruski. Po zakończeniu działań wojennych budynek przekazany władzom oświatowym powiatu kępińskiego. Od 1945 r. w budynku mieściła się szkoła podstawowa, w 1975 r. powołano zbiorczą szkołę gminą, obecnie znajduje się w nim szkoła podstawowa i gimnazjum.

Pałac w stylu klasycystycznym, z fasadą, z wielkim czterokolumnowym portykiem, zwieńczonym trójkątnym tympanonem. Fasada ujęta jest po bokach potężnymi wieżami alkierzowymi. Wewnątrz, na wprost wejścia, znajduje się salon, w którym zachowały się elementy dekoracji sztukatorskiej. Feliks Wężyk zgromadził ponad 10 tys. książek i roczników gazet, wśród nich pierwsze wydanie „Reduty Ordona”, „Ody do młodości” Adama Mickiewicza. Stan zachowania obiektu – bardzo dobry.

Wokół rozciąga się stary angielski park krajobrazowy, ok. 4.00 ha z drzewami rodzimego pochodzenia.

Przy pałacu znajdują się budynki wchodzące w skład zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego: czworak i stodoła (Mroczeń nr 154 i 187), stodoła (Mroczeń nr 189), oficyna (ob. budynek mieszkalny

wielorodzinny z połowy XIX w., Mroczeń nr 153), ujeżdżalnia (ob. budynek mieszkalny z oborą i stodołą, Mroczeń nr 191), gorzelnia (od. bud. mieszkalny wielorodzinny z 4 ćw. XIX w., Mroczeń nr 194).

W 2019 r. wykonano dokumentację przebudowy szkoły, ekspertyzę techniczną ustalającą aktualny stan zachowania partii budynku w tym system odprowadzania wód opadowych. W 2020 r. wykonano prace konserwatorsko-remontowe za kwotę 4 000 000 zł: remont pomieszczeń, kanałów wentylacyjnych, zmiana sposobu ogrzewania z węglowego na gazowe, remont schodów głównych od strony wschodniej, renowacja baz kolumny wejścia głównego, renowacja drzwi wejścia głównego i od strony wschodniej, renowacja okien wysokich 6szt, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian piwnic.

W budynku gorzelni w 2020 r. wykonano remont schodów oraz zrobiono zadaszenie wejścia (59 500,00 zł).

Natomiast w parku w 2020 r. wykonano pielęgnację drzewostanu (18 000,00 zł).

Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym w Słupi pod Kępem, ul Katowicka 14

Zdjęcia nr 15, 16. Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym w Słupi pod Kępem, ul Katowicka 14

Pałac wybudowany w ok. 1880 r., przez hrabiego Aleksandra Szembeka, juniora. rozbudowany w 1883 r., częściowo przebudowany po 1945 r. Wkrótce po wybudowaniu w 1893 r. w pałacu wybuchł pożar, podczas którego spłonęły cenne zabytki: listy królów polskich Jana Kazimierza i Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Należał do Mańkowskich. W 1938 r. sprzedany Niemcom. Po II wojnie światowej użytkownikiem obiektu stało się Państwowe Gospodarstwo Rolne, w 1968 r. zespół pałacowo-parkowy przekazany został Technikum Rolniczemu, zwanemu później Zespołem Szkół Rolniczych w Słupi. W 1969 r. pałac stał się siedzibą internatu, a w 2000 r. własnością prywatną. Przy pałacu ślady założenia parkowego, podjazd obecnie wyasfaltowany. Elewacja główna zwrócona na wsch. Budynek murowany z cegły, tynkowany, na ceglanych fundamentach. Wieżba dachowa – nowa, stolcowa, pławiowa. Dachy kryte eternitem. Bryła silnie rozczłonkowana, budynek dwukondygnacyjny, o wysokim cokole. Elewacja główna dziewięcioosiowa, część środkowa silnie wyrzalicowana, z portykiem zwieńczonym trójkątnym naczółkiem. Naroża ryzalitu i skrzydeł zdobione wyrobionymi w tynku boniami. Od zach. ryzalit mniejszy, elewacja powtarza wschodnią, poza portykiem. Spiętrzone ryzalitu – mniejszy szerokości ryzalitu, większy - szerokości całej elewacji. Dach pulpitowy, nad ryzalitami dwuspadowy. Do głównego wejścia prowadzą schody, zaś przed samym wejściem na dwóch kolumnach i dwóch filarach wznosi się balkon. Przez środek pałacu prowadzi korytarz. Stan zachowania obiektu – zły.

Dwór w zespole dworsko-folwarcznym w Żurawieńcu (Folwarku) nr 10

Zdjęcie nr 17. Dwór w zespole dworsko-folwarcznym w Żurawieńcu (Folwarku) nr 10

Murowany dwór wzniesiony został na początku XX w. (1920-1930) i stanowił część folwarku Żurawiniec. Dwór to piętrowy budynek, nakryty dwuspadowym dachem z okazałym 4-kolumnowym portykiem, balkonem z balustradą tralkową oraz tarasem. Na elewacji ogrodowej znajdują się jońskie pilastry. Przed II wojną światową, folwark i pałac, ze 100 ha ziemi, były prywatną posiadłością ziemską należącą do inż. Grabianowskiego z Katowic. Obecnie pałac wykorzystywany jest na mieszkania. Pozostałość po parku stanowią nieliczne drzewa.

Dom tzw. „Czerwona Willa” w Grębaninie nr 50

Zdjęcie nr 18. Dom tzw. „Czerwona Willa” w Grębaninie nr 50

Dom pochodzi z końca XIX w., murowany, ryzalit z trójkątnym nadprożem. W 1920 r., po śmierci Teodora Mańkowskiego, Magdalena – żona Piotra Potworowskiego otrzymała 1500 mórg lasu i „czerwoną willę” w Grębaninie. W latach 1933-1939 mieszkał tu malarz Piotr Potworowski i odtąd Grębanin był odwiedzany przez malarzy, którzy znajdowali tu warunki do pracy. Wtedy to powstają m.in. litografie ilustrujące opowiadania Allana Edgara Poe’go stanowiące zupełny wyjątek w twórczości malarza w tym okresie. Jego obrazy o dużych wartościach kolorystycznych są eksponowane m.in. w muzeach w Gdańsku, Poznaniu, Warszawie. Kilka dzieł wykonanych w czasie pobytu w Grębaninie, znajduje się w muzeum kępińskim.

• CMENTARZE

Cmentarze, jako przestrzenie ukształtowane wg reguł kulturowych, związanych z religią i tradycją grzebania zmarłych, opatrzone cennymi zabytkami sztuki sepulkralnej, z zachowanym układem alejek i ścieżek cmentarnych, w otoczeniu starodrzewu, stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego. Również cmentarze nieczynne (cmentarz żydowski w Baranowie). Obiekty te należy pielęgnować i eksponować w krajobrazie miejscowości. Niezależnie od stanu zachowania cmentarze powinny być oznakowane tablicami informacyjnymi.

Zabytkowe cmentarze w gminie Baranów znajdują się w następujących miejscowościach:

- cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie,
- cmentarz parafialny w Baranowie, ul. Młyńska;
- cmentarz parafialny w zespole kościoła parafialnego pw. św. Marcina w Donaborowie,
- cmentarz parafialny w Grębaninie,
- cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie,
- cmentarz parafialny w Nowym Mroczeniu,
- cmentarz parafialny w Słupi pod Kępem.

5.3.1. Zabytki archeologiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania, podlegają ochronie i opiece. Na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, prowadząc inwestycje wymagające robót ziemnych, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych, należy przeprowadzić ratownicze badania archeologiczne w zakresie uzgodnionym z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych i niekoniecznie może dokładnie odpowiadać zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, ponieważ może okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska. Niezbędne jest także określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, lub przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych zawartych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków, zgodnie z ustawą o ochronie i opiece nad zabytkami.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków, w planach zagospodarowania przestrzennego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu.

Środowisko kulturowe Gminy Baranów zawiera zewidencjonowane stanowiska archeologiczne datowane od epoki kamienia (neolit) do epoki nowożytnej. Stanowiska zewidencjonowano w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski – 76-38, 77-37, 77-38. Na obszarze gminy zlokalizowano 116 stanowisk archeologicznych o zróżnicowanym znaczeniu, będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa (Załącznik nr 2). Stanowią one świadectwo obecności osiedli ludzkich na przestrzeni wieków. Spośród zabytków archeologicznych największe znaczenie dla odtworzenia historii miejscowego osadnictwa mają

osady. Rozwój sieci osadniczej na terenie Gminy Baranów związany jest z kulturą łużycką, przeworską i prapolską.

Wśród zewidencjonowanych stanowisk 1 wpisane jest do rejestru zabytków – miasto lokacyjne z okresu średniowiecza i nowożytności w Baranowie (AZP 77-38/91 nr stanowiska w miejscowości 14) – rejestr zabytków nr 667/A z dnia 15.04.1993 r.

Istotnym zabytkiem archeologicznym jest stanowisko nr 1 w Baranowie nr AZP 77-38/1, posiadające własną formę krajobrazową, zlokalizowane w obszarze historycznego układu urbanistycznego. Zachowane do dzisiaj grodzisko stożkowe jest pozostałością założenia obronnego, powstałego dopiero w późnym średniowieczu lub czasach nowożytnych. Zachowało się na północnym skraju dawnego miasta lokacyjnego. Grodzisko ma formę owalnego kopca, otoczonego z dwóch stron, od południa i zachodu, zarysami fosy. Po stronie północnej biegnie u stóp kopca droga, oddzielająca grodzisko od płynącego z zachodu na wschód strumienia. Na powierzchni użytkowej kopca, na jej północnym skraju, wznosi się parterowy, murowany budynek mieszkalny, posadowiony na głębokich, sklepionych kolebkowo piwnicach, stanowiących przypuszczalnie pozostałość murowanego dworu obronnego. Resztę powierzchni użytkowej kopca zajmuje podwórze przed budynkiem mieszkalnym. Grodzisko to jest obiektem szczególnie interesującym ze względu na zachowanie się ogólnej formy założenia obronnego z budowlą mieszkalną na kopcu otoczonym fosą.

Na terenie gminy zarejestrowano 2 stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej. Jest to grodzisko w Baranowie, na terenie miasta lokacyjnego oraz kopiec podworski zlokalizowany w Grębaninie.

• Opis koncentracji stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją i analizą chronologiczną, uwarunkowania fizjograficzne

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Baranów z podziałem na fakty osadnicze.

Tabela nr 1. Podział stanowisk archeologicznych ze względu na funkcję

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	ilość	w tym wpisanych do rejestru
grodziska	1	x
kopce	1	x
ślady osadnictwa, punkty osadnicze i osady	113	x
cmentarzyska	x	x
inne	1	1

* Źródło: www.zabytek.pl

Przebadany obszar AZP 76-38, jest częścią Kotliny Kępińskiej, której osią jest rzeka Niesob. Większość odkrytych stanowisk z terenu gminy Baranów, które zgrupowane były wzdłuż cieków wodnych, to osadnictwo kultury łużyckiej oraz osadnictwo nowożytne.

Obszar w ramach AZP 77-37 jest częścią Kotliny Kępińskiej. Na skraju obszaru przepływa z płd. na półn. ciek wodny, wpadający do Niesobu. Prawie wszystkie stanowiska zlokalizowano przy krawędziach dolin obu cieków wodnych. Osadnictwo odkryte na tym terenie przystosowało się do zastanej sytuacji fizjograficznej. Na tym obszarze można wyróżnić cztery strefy koncentracji osadnictwa, z czego najstarsze związane jest z kulturą łużycką. Znacznie bardziej intensywne było osadnictwo kultury przeworskiej z wyraźną koncentracją stanowisk w okolicach Mroczenia oraz Grębanina. W okolicach Grębanina zanotowano także intensywne osadnictwo średniowieczne, związana ze zlokalizowanym w tym obszarze grodziskiem.

Obszar w ramach AZP 77-38 obejmował rzekę Niesob, która na tym odcinku wykształciła dolinę o rozległym dnie oraz wysoczyznę porożcinaną kilkoma ciekami wodnymi bez nazw. Większość stanowisk zlokalizowano w obrębie doliny Niesobu. Osadnictwo na tym terenie ma charakter trwały, wyróżniający się obfitym występowaniem materiału zabytkowego na powierzchni. Stanowiska z terenu gminy Baranów to stanowiska wielokulturowo o osadnictwie kultury przeworskiej i wczesnośredniowiecznej. Są to także osady z późnego średniowiecza i nowożytne.

W najbliższych latach w Gminie Baranów planowane są inwestycje, które wiążą się z pracami ziemnymi, przez co niosą zagrożenia dla zabytków archeologicznych. Do działań takich należy wykonanie zadań przedstawionych poniżej w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Planowane inwestycje wodno-kanalizacyjne

LP.	PLANOWANE INWESTYCJE	MIEJSCOWOŚĆ	OKRES REALIZACJI
1	Przebudowa ul. Kluczborskiej w Baranowie	Baranów	2022-2023
2	Budowa dróg gminnych os. Murator	Baranów	
3	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Baranów	Gmina Baranów	2018-2026
4	Rozbudowa drogi krajowej nr 39 w miejscowości Mroczeń z ciągiem pieszo-rowerowym	Mroczeń	2021-2024
5	Budowa drogi w Mroczeniu za rondem (łącznik drogi z traktem Napoleońskim)	Mroczeń	2018-2024
6	Budowa kanalizacji sanitarnej w Joance	Joanka	2022-2024
7	Budowa drogi Mroczeń-Słupia pod Kępem	Mroczeń, Słupia pod Kępem	2023-2024
8	Budowa placu rekreacyjnego w Łęce Mroczeńskiej	Łęka Mroczeńska	2022-2023
9	Budowa drogi Marianka Mroczeńska II etap	Marianka Mroczeńska	
10	Budowa ul. Zielonej w Słupi pod Kępem	Słupia pod Kępem	

Ponadto Gmina Baranów nie planuje melioracji, regulacji cieków i budowy zbiorników retencyjnych w najbliższym czasie.

• **Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych**

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg), nielegalna eksploatacja piasnic i żwirowni. Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywna orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrażają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym

wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym obecnie, często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne.

Przebadany obszar AZP 76-38, jest częścią Kotliny Kępińskiej, której osią jest rzeka Niesob. Większość odkrytych stanowisk z terenu gminy Baranów, które zgrupowane były wzdłuż cieków wodnych, to osadnictwo kultury łużyckiej oraz osadnictwo nowożytne.

Obszar w ramach AZP 77-37 jest częścią Kotliny Kępińskiej. Na skraju obszaru przepływa z płd. na półn. ciek wodny, wpadający do Niesobu. Prawie wszystkie stanowiska zlokalizowano przy krawędziach dolin obu cieków wodnych. Osadnictwo odkryte na tym terenie przystosowało się do zastanej sytuacji fizjograficznej. Na tym obszarze można wyróżnić cztery strefy koncentracji osadnictwa, z czego najstarsze związane jest z kulturą łużycką. Znacznie bardziej intensywne było osadnictwo kultury przeworskiej z wyraźną koncentracją stanowisk w okolicach Mroczenia oraz Grębanina. W okolicach Grębanina zanotowano także intensywne osadnictwo średniowieczne, związane ze zlokalizowanym w tym obszarze grodziskiem.

Obszar w ramach AZP 77-38 obejmował rzekę Niesob, która na tym odcinku wykształciła dolinę o rozległym dnie oraz wysoczyznę porozcinaną kilkoma ciekami wodnymi bez nazw. Większość stanowisk zlokalizowano w obrębie doliny Niesobu. Osadnictwo na tym terenie ma charakter trwały, wyróżniający się obfitym występowaniem materiału zabytkowego na powierzchni. Stanowiska z terenu gminy Baranów to stanowiska wielokulturowo o osadnictwie kultury przeworskiej i wczesnośredniowiecznej. Są to także osady z późnego średniowiecza i nowożytne.

5.5. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze Gminy Baranów nie występują pomniki historii i parki kulturowe, nie wpisano obiektów na Listę Skarbów Dziedzictwa, natomiast występują pozostałe formy ochrony zabytków.

5.5.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Na terenie Gminy Baranów znajduje się 7 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Tabela nr 3). Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie gminy. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim – rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Tabela nr 3. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków z terenu Gminy Baranów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT/ZESPÓŁ OBIEKTÓW	NR I DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW
1	Baranów	układ urbanistyczny oraz archeologiczne warstwy kulturowe	667/A z 15.04.1993 r.
2	Baranów	kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja	kl.III-885/20/61 z 27.12.1961 r.
3	Donaborów	kościół parafialny pw. św. Marcina	kl.IV-73/65/53 z 30.10.1953 r.
4	Grębanin	kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	kl.III-885/19/61 z 27.12.1961 r.
5	Jankowy	park dworski	734/A z 9.12.1996 r.
6	Mroczeń	pałac	kl.III-885/26/61 z 27.12.1961 r.
7	Słupia pod Kępem	zespół pałacowy: pałac i park	kl.III-880/142/1663/A z 16.12.1974 r.

5.5.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Zabytki ruchome to przede wszystkim obiekty wchodzące w skład wyposażenia kościołów i kaplic. Zasoby sztuki sakralnej obejmują wszystkie kategorie zabytków: malarstwo, rzeźbę oraz rzemiosło artystyczne z całym jego zróżnicowaniem (złotnictwo, sprzęty stolarskie, tkaniny, szkło, witrażownictwo, ludwisarstwo). Zabytki ruchome to również elementy wystroju budowli, posiadające cechy indywidualnych wytworów artystycznych lub rzemieślniczych. Należą do nich m.in.: rzeźby, płaskorzeźby, polichromie naścienne lub stropowe, mozaiki, sztukaterie i różnego rodzaju detal architektoniczny. Za zabytki ruchome uznaje się także obiekty małej architektury, wykazujące wysoki poziom warsztatu artystycznego lub rzemieślniczego, dokumentujący historyczne trendy, np.: rzeźby ogrodowe, pomniki, obeliski, słupy, krzyże i kapliczki przydrożne, nagrobki.

Najbardziej wartościowe zbiory zabytków ruchomych stanowią wyposażenie kościołów z terenu Gminy – w Baranowie, Donaborowie, Grębaninie, Słupnie pod Kępem. Ze względów bezpieczeństwa nie publikuje się szczegółowych informacji o tych obiektach (Tabela nr 4).

Tabela nr 4. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków w Gminy Baranów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT/ZESPÓŁ OBIEKTÓW	NR I DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW
1	Baranów	34 elementy wyposażenia w kościele par. pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja, są to głównie zabytki manierystycznej i późnobarokowej rzeźby, a także malarstwa barokowego i ludowego, utrzymanego w tradycji baroku	205/B z 18.05.1972 r.
2	Donaborów	19 elementów wyposażenia w kościele par. pw. św. Marcina, są to m.in. obiekty z relikami manierystycznej i barokowej snycerki oraz dziewiętnastowieczną ikoną Chrystusa Pantokratora	209/B z 18.05.1972 r.
3	Grębanin	16 elementów wyposażenia w kościele par. pw. NMP Niepokalanie Poczętej, są to obiekty siedemnasto i osiemnastowieczne prezentujące m.in. formy manierystyczne i barokowe oraz relikty sztuki gotyckiej	315/Wlkp/B z 18.05.1972 r.

4	Grębanin	13 elementów wyposażenia w kościele par. pw. NMP Niepokalanie Poczętej	315/WLKP/B z 13.09.2013 r.
5	Słupia pod Kępem	5 elementów w kościele parafialnym pw. Wszystkich Świętych	KL.III-880/142/74 z 16.12.1974 r.

5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z aktami wykonawczymi określa przedmiot, formy i zasady ochrony zabytków i opieki nad nimi. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z aktami prawnymi określa procedurę sporządzania i zakres merytoryczny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obie te ustawy wraz z ww. aktami dają narzędzie ochrony zabytków – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Ustawy te stanowią także podstawę uczestnictwa Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w procedurze sporządzania miejscowych planów.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków w MPZP dotyczy nie tylko konkretnych obiektów i obszarów zabytkowych, lecz także wszelkich aspektów zagospodarowania przestrzennego ustalanego w planie dla całego obszaru opracowania.

Zgodnie z treścią art. 18 i art. 19 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się m.in. przy sporządzaniu MPZP. W planach w szczególności:

- 1) uwzględnia się ustalenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami;
- 4) uwzględnia się ochronę:
 - zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
 - innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - parków kulturowych;
- 5) uwzględnia się ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami;
- 6) w zależności od potrzeb, ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Zgodnie z powyższym, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów, jako akty prawa miejscowego, stanowią podstawę planowania przestrzennego. W obowiązujących planach wyznaczono szczegółowe zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Ustalenia te powinny sprzyjać ochronie otoczenia zabytków przed zbyt intensywną działalnością gospodarczą oraz umożliwić uniknięcie inwestycji, które mogłyby zubożyć krajobraz kulturowy. Poniżej, w Tabeli nr 5, przedstawiono wykaz obowiązujących planów.

Tabela nr 5. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów

LP.	UCHWAŁA	DATA UCHWALENIA
1	2001r. Uchwała Nr XXVI/151/2001 Rady Gminy w Baranowie z dnia 27 lutego 2001r. W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów we wsiach: Baranów, Słupia p/Kępnem, Donaborów, Jankowy, Mroczeń, Łęka Mroczeńska, Marianka Mroczeńska	27 lutego 2001r.
2	2002r. Uchwała Nr XXXV/203/2002 Rady Gminy w Baranowie z dnia 21 lutego 2002r. W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów w części obejmującej wsie: Baranów, Słupia p/Kępnem, Mroczeń, Grębanin, Łęka Mroczeńska, Jankowy	21 lutego 2002r.
3	2003r. Uchwała Nr V/32/2003 Rady Gminy w Baranowie z dnia 3 lutego 2003r. W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów dla obszaru części wsi: Słupia p. Kępnem, Mroczeń, Donaborów, Grębanin, Łęka Mroczeńska, Jankowy	3 lutego 2003r.
4	2004r. Uchwała Nr XXVI/129/2004 Rady Gminy w Baranowie z dnia 20 grudnia 2004r. W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej wsi sołectkiej Baranów	20 grudnia 2004r.
5	2008r. Uchwała Nr XII/86/2008 Rady Gminy w Baranowie z dnia 3 marca 2008r. W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi sołectkiej Baranów	3 marca 2008r.
	2010r. Uchwała Nr XXXIV/225/2010 Rady Gminy w Baranowie z dnia 23 kwietnia 2010r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi sołectkiej Baranów	23 kwietnia 2010r.
7	2011r. Uchwała Nr VII/49/2011 Rady Gminy w Baranowie z dnia 29 czerwca 2011r. W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Grębanin	29 czerwca 2011r.
8	2012r. Uchwała Nr XIX/121/2012 Rady Gminy w Baranowie z dnia 30 marca 2012r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Słupia pod Kępnem	30 marca 2012r.
9	2012r. Uchwała Nr XIX/129/2012 Rady Gminy Baranów z dnia 14 maja 2012r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Donaborów	14 maja 2012r.
10	2012r. Uchwała Nr XIX/130/2012 Rady Gminy w Baranowie z dnia 14 maja 2012r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jankowy	14 maja 2012r.
11	2012r. Uchwała Nr XXVII/189/2012 Rady Gminy Baranów z dnia 28 grudnia 2012r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi sołectkiej Baranów	28 grudnia 2012r.

12	2015r. Uchwała Nr V/29/2015 Rady Gminy Baranów z dnia 18 lutego 2015r. W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Baranów i Mroczeń	18 lutego 2015r.
13	2015r. Uchwała Nr VIII/49/2015 Rady Gminy Baranów z dnia 21 maja 2015r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Donaborów	18 lutego 2015r.
14	2016r. Uchwała Nr XXVI/142/2016 Rady Gminy Baranów z dnia 15 lipca 2016r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi sołeckiej Baranów	15 lipca 2016r.
15	2018r. Uchwała Nr LIV/282/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 7 lutego 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi sołeckiej Baranów	7 lipca 2018r.
17	2018r. Uchwała Nr LXI/320/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 2 października 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów	2 października 2018r.
18	2018r. Uchwała Nr LXI/321/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 2 października 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Grębanin	2 października 2018r.
19.	2018r. Uchwała Nr LXI/322/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 2 października 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Jankowy	2 października 2018r.
20	2018r. Uchwała Nr LXI/323/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 2 października 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mroczeń	2 października 2018r.
21	2018r. Uchwała Nr LXI/324/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 2 października 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Słupia pod Kępem	2 października 2018r.
22	2018r. Uchwała Nr II/19/2018 Rady Gminy Baranów z dnia 17 grudnia 2018r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Donaborów	17 grudnia 2018r.
23	2020r. Uchwała Nr XVII/129/2020 Rady Gminy Baranów z dnia 7 kwietnia 2020r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Grębanin	7 kwietnia 2020r.
24	2020r. Uchwała Nr XVII/130/2020 Rady Gminy Baranów z dnia 7 kwietnia 2020r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Słupia pod Kępem	7 kwietnia 2020r.
25	2020r. Uchwała Nr XVII/131/2020 Rady Gminy Baranów z dnia 7 kwietnia 2020r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	7 kwietnia 2020r.

	miejsowości Jankowy	
26	2021r. Uchwała Nr XXVII/229/2021 Rady Gminy Baranów z dnia 14 września 2021r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Słupia pod Kępem	14 września 2021r.
27	2022r. Uchwała Nr XXXII/261/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 4 marca 2022r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów	4 marca 2022r.
28	2022r. Uchwała Nr XXXIV/284/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 12 maja 2022r. W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mroczeń, Łęka Mroczeńska, Marianka Mroczeńska, Żurawiniec	12 maja 2022r.
29	2022r. Uchwała Nr XXXVI/292/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 18 sierpnia 2022r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów	18 sierpnia 2022r.
30	2022r. Uchwała Nr XXXVIII/309/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 25 października 2022r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów	25 października 2022r.
31	2022r. Uchwała Nr XL/330/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 12 grudnia 2022r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mroczeń	12 grudnia 2022r.
32	2022r. Uchwała Nr XL/329/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 12 grudnia 2022r. W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Słupia pod Kępem	12 grudnia 2022r.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w trakcie realizacji:

1. Uchwała Nr XXXIII/281/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów.
2. Uchwała Nr XXXIII/282/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mroczeń.
3. Uchwała Nr XXXIII/283/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Jankowy.
4. Uchwała Nr XXXVI/293/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 18 sierpnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Baranów.
5. Uchwała Nr XXXVI/307/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 15 września 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mroczeń.
6. Uchwała Nr XXXIX/323/2022 Rady Gminy w Baranowie z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu dz. 46, 47/4, 47/7 Łęka Mroczeńska.

5.6. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Gminy mają dbać między innymi o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Szczegółowe wytyczne na temat opracowania i prowadzenia gminnej ewidencji zabytków zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t. j. Dz.U. z 2021 r. , poz. 56).

Konsekwencją ujęcia obiektów lub obszarów niewpisanych do rejestru zabytków w gminnej ewidencji zabytków jest obowiązek uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków planowanych przy nich działań za pośrednictwem właściwego organu gminy lub organu administracji architektoniczno-budowlanej. Uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków w odniesieniu do ww. ustawy obiektów prowadzone są na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53. ust. 4 pkt 2, art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane). Ponadto właściciele lub posiadacze zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków mają obowiązek zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach, niekorzystnych zmianach oraz o zmianie stanu prawnego zabytku. Mają też obowiązek uczestniczenia w kosztach badań archeologicznych prowadzonych na swoim terenie.

Zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków umieszcza się na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej do czasu zamieszczenia informacji odpowiednio o włączeniu karty adresowej zabytku, o włączeniu nowej karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo o wyłączeniu karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków. Ponadto Wójt (burmistrz, prezydent miasta) o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków zawiadamia właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo wyłączenia tej karty z gminnej ewidencji zabytków.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zmieniona w 2010 r. istotnie wzmacnia rangę gminnej ewidencji zabytków, poprzez między innymi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji o ustaleniu o warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (WZIZT) oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętych między innymi w gminnej ewidencji zabytków.

Zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podstawą do sporządzania programów opieki jest gminna ewidencja zabytków.

Gminna ewidencja zabytków Gminy Baranów została opracowana w 2014 r. Została przyjęta Zarządzeniem nr 72/16 Wójta Gminy z dnia 17 listopada 2016 r.

Zmiany w GEZ:

- wykreślenie budynku z gminnej ewidencji zabytków-szkoły parafialnej adres: Donaborów 93 oraz organistówki Donaborów 93 (Zarządzenia Wójta Baranowa nr 48/2020 oraz nr 49/2020 z dnia 24 sierpnia 2020 r.),
- wykreślenie z gminnej ewidencji zabytków budynku mieszkalnego adres: Justynka 4 (Zarządzenie Wójta Gminy Baranów nr 35/2020 z dnia 1 lipca 2020 r.).

Przy opracowaniu niniejszego GPOnZ dokonano aktualizacji ewidencji i karty sporządzono zgodnie z zmianą Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

Spis obiektów ujętych w GEZ zawierają Załącznik nr 1 i Załącznik nr 2, który zawiera spis stanowisk archeologicznych.

Ewidencja jest dokumentem otwartym – powinna być stale weryfikowana i aktualizowana. Dotyczy to także włączania nowych obiektów do GEZ.

Gmina Baranów jest właścicielem (posiada tytuł prawny) 19 obiektów zabytkowych, w tym 1 obiekt wpisany jest do rejestru zabytków. Wykaz został przedstawiony w tabeli poniżej (Tabela nr 6).

Tabela nr 6. Wykaz obiektów zabytkowych stanowiących własność Gminy Baranów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES DZ. NR	OBIEKT	WŁAŚCICIEL
1	Donaborów	nr 1 dz. nr 86	dwór w zespole dworskim	Gmina Baranów
2	Donaborów	nr 1 dz. nr 86	park w zespole dworskim	Gmina Baranów
3	Donaborów	nr 194 dz. nr 86	szkoła, ob. budynek mieszkalny	Gmina Baranów
4	Grębanin	nr 10 dz. nr 416/2	czworak, ob. budynek mieszkalny	Gmina Baranów
5	Grębanin	nr 87 z. nr 148/4	szkoła podstawowa	Gmina Baranów
6	Grębanin	nr 89 dz. nr 148/4	czworak, ob. szkoła podstawowa	Gmina Baranów
7	Jankowy	nr 36 dz. nr 81	budynek mieszkalny	Gmina Baranów
8	Łęka Mroczeńska	nr 2 dz. nr 295/2	dawna szkoła	Gmina Baranów
9	Łęka Mroczeńska	nr 2 dz. nr 295/2	szkoła, ob. budynek mieszkalny	Gmina Baranów
10	Łęka Mroczeńska	nr 55A dz. nr 230	szkoła podstawowa	Gmina Baranów
11	Mroczeń	nr 95 dz. nr 267/3	szkoła, ob. przedszkole	Gmina Baranów
12	Mroczeń (obiekt wpisany jest do rejestru zabytków)	nr 140 dz. nr 668/2	pałac, ob. szkoła podstawowa w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	Gmina Baranów
13	Mroczeń	nr 140 dz. nr 668/2	kurnik, ob. zaplecze sali gimnastycznej w zespole pałacowo- parkowo-folwarcznym	Gmina Baranów
14	Mroczeń	nr 140 dz. nr 668/2	park pałacowy w zespole pałacowo- parkowo-folwarcznym	Gmina Baranów

15	Mroczeń	dz. nr 668/2	resztki bramy na dziedzińcu w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym	Gmina Baranów
16	Mroczeń	nr 194 dz. nr 668/2	gorzelnia w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym	Gmina Baranów
17	Słupia p/Kępem	ul. Szkolna 5 dz. nr 1242/2	szkoła	Gmina Baranów
18	Nowy Mroczeń	dz. nr 375	cmentarz parafialny	Parafia w Baranowie
19	Żurawiniec Folwark	nr 10 dz. nr 111/5	dwór w zespole dworsko-folwarcznym	Gmina Baranów

Gmina jako właściciel tych zabytków jest ustawowo zobligowana do opieki nad nimi, utrzymywania w dobrym stanie technicznym, przeprowadzania remontów i bieżących konserwacji. Niezależnie od zapisów legislacyjnych gmina powinna dołożyć wszelkich starań, aby stan zabytków, jak i całej przestrzeni publicznej, wpływał pozytywnie na jakość życia mieszkańców, a turystów zachęcać do dłuższych pobytów.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy – analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych technik analitycznych, pozwalających na porządkowanie informacji oraz diagnozowanie sytuacji wspólnoty samorządowej w konkretnym aspekcie. Stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

Czynniki rozwoju podzielić można – ze względu na ich pochodzenie – na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia), na które społeczność lokalna nie ma bezpośredniego wpływu. Jednocześnie czynniki te można podzielić według kryterium charakteru wpływu na społeczność lokalną, dzięki czemu wyróżnić można czynniki: pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz negatywne, czyli słabości i zagrożenia.

W Tabeli nr 7 zostały przedstawione silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dotyczące zasobu zabytkowego, warunków dla realizacji działań w zakresie inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac budowlanych w odniesieniu do nieruchomości zabytkowych, jak również upowszechniania i promowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego dla rozwoju Gminy Baranów.

Tabela nr 7. Analiza SWOT

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE MAJĄCE WPLYW NA DZIEDZICTWO KULTUROWE GMINY BARANÓW	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• zaktualizowana gminna ewidencja zabytków; • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące ochroną obiekty zabytkowe na terenie gminy; • zachowany w znacznym stopniu historyczny układ urbanistyczny miasta Baranów; • zachowane obiekty sakralne o wysokiej wartości kulturowej; • występowanie znaczących stanowisk archeologicznych, w tym wpisanych do rejestru zabytków; • walory przyrodnicze gminy – obszary objęte ochroną (Obszar Natura 2000 Baranów, 2 pomniki przyrody); • obiekty z terenu gminy Baranów znajdują się na Szlaku architektury drewnianej Wrót Wielkopolski; • wyznaczone i oznakowane ścieżki piesze, rowerowe i samochodowe; • aktywne działanie na terenie gminy świetlic wiejskich oraz Gminnej Biblioteki Publicznej im. Feliksa hrabiego Wężyka w Baranowie z filiami bibliotecznymi w Mroczeniu i Słupi pod Kępem; • opracowane logo promocyjne Gminy Baranów.	• stan zachowania obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków; • niewielkie oznakowanie obiektów zabytkowych; • przeciętna jakość usług turystycznych dostępności do bazy gastronomicznej i noclegowej w gminie; • niewystarczający stan zabezpieczenia obiektów zabytkowych, w tym parków i postępujący proces ich niszczenia; • brak uchwały na dotacje celowe, na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrastająca liczba właściwie przeprowadzanych prac remontowo-budowlanych przez prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych; • występowanie obiektów i zespołów zabytkowych mogących zainteresować potencjalnych turystów; • dynamicznie rozwijającą się działalność kulturalna; • rozbudowa ścieżek i tras pieszych, rowerowych i samochodowych; • modernizacja zabytkowych obiektów na terenie gminy z wykorzystaniem dotacji krajowych i unijnych; • opracowania strategiczne zmierzające do zrównoważenia rozwoju kultury w regionach wiejskich i realizacja wytyczonych zadań; • uwzględnienie potrzeb ochrony dziedzictwa kulturowego w dokumencie studium uwarunkowań	• brak realnych systematycznych zachęt dla prywatnych inwestycji w zabytki; • zagrożenia w postaci pożarów, kradzieży i aktów wandalizmu dla zabytków ruchomych oraz kościołów drewnianych; • pogarszający się stan techniczny niektórych obiektów zabytkowych na terenie gminy; • sezonowość turystyki; • bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych; • spadek zainteresowania turystyką lokalną, w tym agroturystyką na rzecz preferowania turystyki zagranicznej; • zanik tradycji i tożsamości lokalnej, związany ze zmianą stylu życia;

i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategii rozwoju gminy; • wspomaganie przedsięwzięć zmierzających do zachowania i kształtowania ładu przestrzennego z utrzymaniem właściwej ekspozycji obiektów zabytkowych i dostosowywaniem nowej zabudowy do wartości historycznych miejsc; • rozwój szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym; • kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych; • systematyczne opracowywanie aktualizacji dokumentów na poziomie gminy; • rosnąca rola samorządu włączającego się w sferę ochrony dziedzictwa; • wprowadzenie i egzekwowanie polityki ochrony walorów środowiska naturalnego i kształtowania przestrzennego; • możliwość wsparcia finansowego z różnych źródeł, w tym ze środków Unii Europejskiej; • wzrost dotacji na prace z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, w tym na prace konserwatorskie i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków.	• działania inwestycyjne prowadzone m.in. przez prywatnych właścicieli obiektów, w których interes indywidualny inwestora jest przedkładany nad dobro społeczne, tj. dobro zabytku; • samowola budowlana – wprowadzanie elementów obcych, nowej zabudowy, np. nieprzemyślanej, niezgodnej z historyczną kolorystyką; • niedostosowanie sposobu użytkowania niektórych obiektów zabytkowych do ich charakteru; • odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry z terenu gminy, migracja zarobkowa młodszych pokoleń i związane z tym zatracanie więzi z regionem; • degradacja i powolne wygaszanie opuszczonych obiektów zabytkowych oraz zapomnianych cmentarzy, szczególnie ewangelickich.
---	---

7. Założenia programowe oraz zasady oceny realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele GPOnZ, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Niniejszy GPOnZ jest programem kierunkowym, uwzględniającym także założenia ogólnych planów i opracowań strategicznych, dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Baranów. Z drugiej strony ideą nadrzędną GPOnZ jest budowanie tożsamości kulturowej regionu i silnych związków mieszkańców z zamieszkałym przez nich terenem i jego przeszłością. Cele i kierunki działań sformułowane są w perspektywie wieloletniej i wykraczają często poza 4-letni okres obowiązywania GPOnZ.

W GPOnZ wyznaczono dwa priorytety, kierunki działań oraz zadania, co stanowi kontynuację Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Baranów na lata 2015-2018 i na lata 2019-2022. Zostały one sformułowane w perspektywie wieloletniej i wykraczają często poza 4-letni okres obowiązywania GPOnZ. Możliwy jest podział realizacji zadań na podokresy w powiązaniu z ustawowym obowiązkiem złożenia po 2 latach przez władze gminy sprawozdania z częściowego wykonania GPOnZ. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji GPOnZ, która powinna uwzględniać: wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania GPOnZ oraz efektywność ich wykonania. Sposób weryfikacji zadań został ujęty w ostatniej kolumnie w Tabeli nr 8.

Zrealizowanie GPOnZ zakłada się w perspektywie długofalowej, wieloletniej, gdzie ostatecznym rezultatem będzie przywrócenie zabytkom gminy właściwych im walorów historycznych i estetycznych.

Priorytety Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami:

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Baranów.

PRIORYTET II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Baranów.

W ramach powyższych priorytetów określono kierunki działań, które mają być uzyskane przez konkretne, przypisane do nich szczegółowe zadania.

Tabela nr 8. Zakres działań w zakresie ochrony i zarządzania dziedzictwem kulturowym Gminy Baranów

KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA	SPOSÓB WERYFIKACJI
PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Baranów.		
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	Umieszczenie w widocznym miejscu tablic informacyjnych na obszarze zapomnianych cmentarzy oraz podjęcie również prac porządkowych.	Czy i gdzie umieszczono tablice, gdzie i jakie prace porządkowe wykonano, ich zakres
	Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy.	Czy pozyskano środki, z jakich środków, na jakie obiekty, zakres prac
	Realizacja zadań własnych Gminy Baranów w kwestii poprawy stanu i utrzymania obiektów zabytkowych, będących jej własnością lub współwłasnością (Tabela nr 4).	Jakie obiekty wyznaczono do remontu, co zrealizowano, zakres działań, wartość inwestycji, czy pozyskano dofinansowanie/dotacje
	Planowane inwestycje gminne: 1. Dokończenie remontu Szkoły Podstawowej w Mroczeniu dz.668/2 (renowacja kolumn, okien, stropu kasetonowego, elewacji, dachu i stropu głównego) – szacowany koszt 6 600 000 zł. 2. Budynek gorzelni w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym dz. 668/2 Mroczeń, remont drzwi wejściowych, instalacji oświetlenia klatki schodowej. 3. Budynek mieszkalny w Jankowy dz. 81, wykonanie zadaszenia nad wejściem.	
	Opracowywanie sprawozdań z realizacji zadań GPOnZ zgodnie z przepisami co dwa lata, następnie przedstawienie sprawozdania na sesji Rady Gminy.	Czy opracowano sprawozdania, czy były prezentowane na sesji
	Systematyczne prace w parkach należących do Gminy: park w zespole dworskim (Donaborów), park pałacowy w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym (Mroczeń), w tym bieżącą pielęgnację drzewostanu, usuwanie złomów i wykrotów,	Jakie prace wykonano, wartość poniesionych środków

KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA	SPOSÓB WERYFIKACJI
	drzew suchych i chorych.	
	Wspieranie lub prowadzenie prac porządkowych na terenach zabytkowych parków oraz cmentarzach znajdujących się na terenie gminy, po uprzednim zaopiniowaniu zakresu prac i użytych metod z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.	Ilość przeprowadzonych prac, gdzie, wartość przeznaczonych środków
Działania organizacyjne związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.	Zadania dla gminnej ewidencji zabytków: 1. Zakładanie nowych kart adresowych dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji, a istotnych dla obrazu dziedzictwa kulturowego na terenie gminy; 2. Systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane nowe dane i aktualizowaną w przypadku zmian w wyniku rozbiórek i remontów dokumentację fotograficzną. Wszelkie działania przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają opiniowania, uzgodnienia lub pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 39 ust. 3 ustawy prawo budowlane). Działania przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków nie mogą wpłynąć na utratę wartości artystycznych i historycznych zabytku.	Ilość przeprowadzonych aktualizacji, czy dodano/usunięto obiekt z ewidencji, czy przyjęto zmianę Zarządzeniem dla gminnej ewidencji zabytków
	Opracowanie Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla obszaru gminy i jednostkowe Plany dla obiektów będących w zasobach gminy.	Czy opracowano Plan dla obszaru gminy i dla jakich obiektów
PRIORYTET II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Baranów.		
Zwiększenie świadomości kulturowej wśród dzieci i młodzieży przez jej włączenie w różne formy aktywności	Upowszechnianie edukacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, poprzez zaangażowanie placówek oświatowych, wychowawczych oraz kościelnych w organizowanie warsztatów, pracowni, szkoleń, wykładów we ścisłej współpracy z świetlicami wiejskimi oraz Gminną Biblioteką Publiczną im. Feliksa hrabiego Wężyka w Baranowie z filiami bibliotecznymi w Mroczeniu i Słupi pod Kępem.	Jakie działania zaplanowano, jakie zrealizowano, z kim współpracowano
	Organizacja wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych miejscach gminy dla uczniów szkół podstawowych w ramach zajęć lekcyjnych.	
Promocja historii i dziedzictwa kulturowego	Wsparcie merytoryczne w celu opracowania tablic informacyjnych zawierających podstawowe informacje na temat najbardziej wartościowych zabytków rejestrowych, które zamieszczone zostaną na zewnątrz obiektów.	Ile tablic umieszczono, gdzie, wartość przeznaczonych środków
	Umieszczenie tablic informacyjnych i oznakowanie w terenie obiektów zabytkowych stanowiących własność gminy w ramach zaplanowanych na lata obowiązywania Programu.	
	Opracowanie ulotek promujących zabytki gminy (również w formie edukacyjnej).	Czy opracowano, ilość wydanych pozycji, z kim współpracowano, wartość przeznaczonych środków
	Rozpowszechnienie informacji na temat rejestru zabytków z terenu gminy.	Gdzie rozpowszechniano, w jakiej formie, informacje na jaki temat, z kim

KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA	SPOSÓB WERYFIKACJI
		współpracowano, wartość przeznaczonych środków

8. Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami

GPOnZ realizowany będzie poprzez wykonanie wskazanych zadań, na rzecz osiągnięcia przyjętych kierunków działań. Podstawę instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje. Regulacje te dotyczą instrumentów ekonomiczno-prawnych, społecznych oraz finansów publicznych. Zakłada się, że zadania określone w niniejszym GPOnZ będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- **instrumenty prawne**, wynikające z obowiązujących przepisów prawnych:

- wpis do rejestru zabytków,
- decyzje administracyjne z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawa Prawo budowlane,
- ustawa Prawo ochrony środowiska,
- ustawa o ochronie przyrody,
- ustawa o gospodarce nieruchomościami,
- ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
- ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

- **instrumenty finansowe:**

- korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje,
- współpraca pomiędzy podmiotami publicznymi a sektorem prywatnym w ramach „Partnerstwa publiczno-prywatnego” (PPP).

- **instrumenty społeczne:**

- prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków (władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi), a także edukacja i informacja odnośnie dziedzictwa kulturowego Gminy Baranów),
- edukacja kulturowa,
- pozyskanie poparcia społecznego na rzecz ochrony środowiska kulturowego,
- współdziałanie z organizacjami społecznymi.

- **instrumenty koordynacji:**

- realizacja projektów i programów Gminy Baranów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego gminy (np. strategia rozwoju gminy, plany rozwoju lokalnego, programy ochrony środowiska przyrodniczego, koncepcje, plany rewitalizacji),
- współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków,
- współpraca z sąsiednimi samorządami w celu wypracowania wspólnej polityki ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego.

- **instrumenty kontrolne:**

- aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków,
- oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Baranów,
- sporządzanie co dwa lata sprawozdania z realizacji GPOnZ oraz aktualizacja GPOnZ związana z ustawowym czteroletnim okresem obowiązywania,

- monitorowanie stanu zachowania i funkcjonowania środowiska kulturowego,
- prowadzenie stałej obserwacji procesów i zjawisk istotnych z punktu widzenia realizacji GPOnZ.

9. Źródła finansowania Gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dbałość o zabytek polega między innymi na zapewnieniu warunków do dokumentowania zabytku, popularyzacji wiedzy o nim, prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych oraz utrzymaniu zabytku i jego otoczenia w jak najlepszym stanie. Finansowanie tych działań jest obowiązkiem nie tylko właściciela zabytku, lecz także każdego podmiotu mającego tytuł prawny do zabytku, a więc trwałych zarządców, użytkowników wieczystych. Dla jednostki samorządu terytorialnego posiadającej tego rodzaju tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest zadaniem własnym. Ochrona zabytków i opieka nad nimi, a także wszelkie działania związane ze zmianą ich funkcji w przestrzeni publicznej oraz ich popularyzacją i udostępnianiem społecznym, mogą być finansowane z różnych źródeł w zależności od typu działań.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Ważne jest, by władze gminy z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w budżecie środków przeznaczonych na realizację zapisów GPOnZ. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach. Główny obowiązek związany z opieką, ochroną oraz finansowaniem wszelkich prac konserwatorskich lub robót budowlanych, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

• źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- dotacje wojewódzkie,
- dotacje gminne,
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- fundusze od fundacji,
- Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków,
- Fundusz Kościelny.

• źródła pozostałe:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych,
- źródła pozaunijne – Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.

9.1. Dotacje

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Dotacja udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac.

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków,
- zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem, technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź

organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

• **Dotacje Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków** – przyznawane są zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Środki finansowe na dany rok pozostające w dyspozycji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli lub posiadaczy zabytków, wg wzorów zamieszczonych na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu. Na stronie znajduje się także regulamin wewnętrzny przyznawania dotacji.

Gmina Baranów uzyskała dotacje od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- w 2021 r. – dotacja dla Parafii w Baranowie na prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznych w wysokości 50.000,00 zł,
- w 2019 r. – dotacja dla Parafii w Grzebaninie na prace przy ołtarzu głównym w wysokości 45.000,00 zł.

• **Dotacje wojewódzkie i powiatowe**

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa/Powiatu w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy tym zabytku.

Dotacje Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego – zasady udzielania dotacji przez Województwo szczegółowo określa Uchwała nr XXIX/409/08 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 1 grudnia 2008 r. Dotacje udzielane są w ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami. Podstawą udzielenia dotacji jest prawidłowo złożony wniosek wraz z kompletem załączników.

Dotacje Starostwa Powiatu Kępińskiego – udzielane są zgodnie z Uchwałą Nr XXX/172/2021 Rady Powiatu Kępińskiego z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnych ewidencjach zabytków położonym na obszarze powiatu kępińskiego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2021r. poz. 3152). Wnioski o dotacje należy składać do dnia 15 lutego każdego roku kalendarzowego.

• **Dotacje gminne**

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawą o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym dofinansowanie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielone przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym. Zasady i tryb postępowania o udzielenie dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków określa odpowiednia uchwała podjęta przez radę gminy.

Gmina Baranów nie ma opracowanej uchwały w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

9.2. Źródła zewnętrznego finansowania – krajowe

• Rządowy Program Odbudowy Zabytków

Rządowy Program Odbudowy Zabytków jest rządowym programem, który oferuje jednostkom samorządu terytorialnego możliwość wsparcia zadań inwestycyjnych w ramach zadań wnioskodawcy polegających na ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Dofinansowane z programu może być przeznaczone na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się z ewidencji zabytków, a także na udzielenie przez jednostkę samorządu terytorialnego dotacji o której mowa w art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podmiotowi trzeciemu z zachowaniem przepisów prawa regulujących przekazywanie takich dotacji.

Każdy samorząd może złożyć maksymalnie 10 wniosków w trzech kategoriach: do 150.000,00 zł, do 500.000,00 zł i do 3.500.000,00 zł.

Dofinansowane może być przyznane w wysokości maksymalnie 98 % wartości inwestycji.

Pełne informacje dotyczące naboru wniosków do programu wraz z instrukcją i ogłoszeniem o naborze znajdują się na stronie Banku Gospodarstwa Krajowego.

• Konkurs „Zabytek Zadbane”

„Zabytek Zadbane” jest corocznym konkursem ogłaszanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nadzór nad konkursem sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. Od 2011 r. podmiotem realizującym procedurę konkursową jest Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Konkurs skierowany jest do właścicieli, posiadaczy i zarządców zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Jego celem jest promocja opieki nad zabytkami i upowszechnianie najlepszych wzorów właściwego utrzymania i zagospodarowania obiektów. Charakter edukacyjny konkursu polega na popularyzacji wiedzy dotyczącej właściwego postępowania z zabytkami architektury podczas ich użytkowania oraz w trakcie przeprowadzanych remontów.

Obiekty można zgłaszać w 6 kategoriach:

- 1) Utrwalenie wartości zabytkowej obiektu,
- 2) Rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu (w tym założenia dworskie i pałacowe),
- 3) Adaptacja obiektów zabytkowych,
- 4) Architektura i budownictwo drewniane,
- 5) Architektura przemysłowa i budownictwo inżynierskie,
- 6) Kategoria specjalna: właściwe użytkowanie i stała opieka nad zabytkiem.

• Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Celem rządowego programu wsparcia remontów i termomodernizacji jest poprawa stanu technicznego istniejących zasobów mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich termomodernizacji. Z programu mogą skorzystać właściciele zasobów mieszkaniowych (gminy, spółdzielnie mieszkaniowe, właściciele mieszkań zakładowych i prywatni właściciele). Jego beneficjentami są także osoby mieszkające w budynkach objętych programem, gdyż poprawia się komfort zamieszkiwania z jednoczesnym zmniejszeniem opłat za energię cieplną.

Program realizowany na podstawie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów obejmuje dwa główne moduły – wsparcie przedsięwzięć termomodernizacyjnych i wsparcie przedsięwzięć remontowych. Wprowadza on także dodatkowe wsparcie dla właścicieli budynków mieszkalnych objętych w przeszłości czynszem regulowanym. Wsparcie jest udzielane w postaci tzw. premii, czyli spłaty części kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia. Spłata jest dokonywana ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów, obsługiwanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego i zasilanego ze środków budżetu państwa.

- **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)**

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych. Wraz z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej NFOŚiGW tworzy system funduszy ekologicznych.

W ramach NFOŚiGW realizowane są projekty termomodernizacji zabytkowych budynków. Remonty termomodernizacyjne przyczynią się do redukcji zużycia energii pierwotnej i końcowej oraz spowodują obniżenie kosztów zużycia energii elektrycznej i ciepłej. Dodatkowo prace remontowe będą miały również walor konserwatorski, gdyż zostaną przeprowadzone w obiektach zabytkowych, cennych dla kultury narodowej.

- **Program Kultura – Interwencje**

Organizatorem Programu Kultura – Interwencje jest Narodowe Centrum Kultury. Celem strategicznym Programu jest tworzenie warunków dla wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie regionalnym, lokalnym i krajowym poprzez finansowe wsparcie realizacji projektów upowszechniających dorobek kultury i zwiększających obecność kultury w życiu społecznym.

Koncepcja programu została oparta na założeniu, że uczestnictwo w kulturze sprzyja podnoszeniu kompetencji społeczeństwa, tworzeniu warunków do rozwijania aktywności twórczej i przygotowaniu obywateli do aktywnego udziału w różnych formach życia społecznego. O wsparcie w ramach programu Kultura – Interwencje mogą ubiegać się zarówno samorządowe instytucje kultury (z wyłączeniem instytucji współprowadzonych przez Ministra oraz jednostki samorządu terytorialnego), jak i organizacje pozarządowe.

- **Finansowanie z fundacji**

Kolejną możliwością pozyskiwania funduszy zewnętrznych jest finansowanie pochodzące z fundacji. Można tu wymienić np. fundacje bankowe, Fundację LOTTO Milion Marzeń, Fundację Polska Miedź – KGHM, Fundację PGNiG, Fundację Orange.

- **Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków**

Dnia 1 stycznia 2018 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tworzące Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków jako państwowy fundusz celowy. To jest pierwsze pozabudżetowe źródło ich finansowania. Fundusz początkowo zasilony zostanie z kar administracyjnych oraz nawiązek orzekanych przez sądy za przestępstwa popełniane przeciwko zabytkom. Nowelizacja zakłada wprowadzenie administracyjnych kar pieniężnych w miejsce grzywnien wyznaczanych wskutek postępowań w sprawach o wykroczenia. Grzywny, które były zasądzone przez sądy, były rażąco niskie. Niektórym opłacało się więc niszczyć zabytek, a grzywnę wpisać np. w koszty inwestycyjne. Kary administracyjne są nakładane przez wojewódzkich konserwatorów od 1 stycznia 2018 r.

Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków pozwoli na szybkie dofinansowanie zabytków uszkodzonych, np. wskutek katastrof, jak powódzie czy pożary. Dodatkowe pieniądze pozwolą na pilne ratowanie zabytków, czyli naprawę uszkodzonego dachu, rynien czy powybijanych okien. Środkami Funduszu będzie dysponował Generalny Konserwator Zabytków, działający w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

- **Fundusz dopłat z Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie**

Celem rządowego programu bezzwrotnego finansowego wsparcia budownictwa jest zwiększenie zasobu lokali mieszkalnych oraz lokali i pomieszczeń z zakresu pomocy społecznej, służących zaspokajaniu potrzeb osób o niskich i przeciętnych dochodach.

• Fundusz Kościelny

Fundusz Kościelny został powołany na mocy art. 8 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. Nr 9, poz. 87, z późn. zm.) jako forma rekompensaty dla kościołów za przejęte przez Państwo nieruchomości ziemskie.

Kościelne osoby prawne mogą ubiegać się o przyznanie dotacji z Funduszu Kościelnego na konserwację i remonty obiektów sakralnych i kościelnych o wartości zabytkowej w znaczeniu nadanym przez aktualne ustawodawstwo.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad postępowania przy udzielaniu dotacji z Funduszu Kościelnego ogłasza Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, zwanego dalej „MSWiA”, oraz w BIP MSWiA.

9.2.1. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który corocznie ogłasza stosowne konkursy.

Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

• Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ochrona Zabytków

Strategicznym celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.

W ramach Programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania;
- 2) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych);
- 3) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków);
- 4) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków) dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych).

Do programu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

O dofinansowanie w ramach programu mogą ubiegać się podmioty prawa polskiego, osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie.

• Program „Infrastruktura kultury”

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

• **Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na badania archeologiczne**

Celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących niedestrukcyjne rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.

W ramach programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań służących ochronie dziedzictwa archeologicznego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami:

- 1) niedestrukcyjne rozpoznanie i dokumentacja zasobów dziedzictwa archeologicznego z wykorzystaniem metod tradycyjnych i nowoczesnych, m.in. badań powierzchniowych, prospekcji podwodnej, badań geofizycznych, prospekcji lotniczej, skaningu laserowego;
- 2) opracowanie, wraz z obowiązkową publikacją książkową, wyników przeprowadzonych badań archeologicznych, w tym analiza i konserwacja pozyskanych w ramach tych badań zabytków.

9.3. Źródła zewnętrznego finansowania – pozostałe

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków może odbywać się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej.

• **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)**

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (inaczej FEnIKS) na lata 2021-2027 to następca Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ). Budżet wynosi ponad 25 miliardów euro (w formie dotacji, instrumentów finansowych i instrumentów łączących finansowanie zwrotne oraz dotacyjne) i będzie przeznaczony na kluczowe projekty środowiskowe, energetyczne oraz transportowe, a także na wsparcie w obszarze kultury i ochrony zdrowia.

Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez m.in. wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym. Program ma przyczynić się m.in. do wzmocnienia ochrony zabytków o krajowym i światowym znaczeniu, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych. Wsparcie ukierunkowane zostanie na tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych stymulujących do aktywnego uczestnictwa w kulturze i w życiu społecznym, w tym eliminację barier w dostępie do kultury dla grup z różnych przyczyn wykluczonych. Zastosowane rozwiązania infrastrukturalne, w tym nowoczesne technologie, umożliwią tworzenie innowacyjnej oferty kulturalnej, rozszerzanie jej o nowe formy działalności i cele lub będą przyczyniać się do zwiększenia atrakcyjności świadczonej oferty, w celu budowania przewag konkurencyjnych w aspekcie zarówno gospodarczym jak i społecznym.

Inwestycje będą wspierały procesy transformacji cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury, zakup wyposażenia i technologii umożliwiających rozszerzenie grup odbiorców realizowanej oferty (zwiększenie dostępności kultury poprzez umożliwienie korzystania z niej grupom dotychczas wykluczonym np. niepełnosprawni; zwiększenie zasięgu oferty – upowszechnianie oferty on-line) oraz zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania w warunkach różnego rodzaju kryzysów (na podstawie doświadczeń związanych z wystąpieniem pandemii Covid-19).

Wsparciem zostaną objęte państwowe i współprowadzone instytucje kultury, biblioteki przechowujące Narodowy Zasób Biblioteczny oraz publiczne szkoły i uczelnie artystyczne. Ponadto o wsparcie mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, ngo oraz kościoły i związki wyznaniowe w zakresie prowadzonej działalności kulturalnej, zlokalizowane na obszarach wpisanych na listę UNESCO lub Pomników Historii.

Zakres wsparcia w ramach celu szczegółowego obejmuje także działania infrastrukturalne mające na celu ochronę i zachowanie otoczenia zabytkowych obiektów. Niejednokrotnie inwestycje będą realizowane w bliskim sąsiedztwie lub na terenie objętym planem rewitalizacji, co wpłynie korzystnie na ogólny rozwój większych obszarów.

Wszystkie ww. typy działań będą mogły być realizowane w formule projektów partnerskich, które przyczynią się do lepszego zarządzania dziedzictwem kulturowym i promowania dziedzictwa kulturowego, co w konsekwencji wpłynie na większą identyfikację społeczeństwa z danym miejscem.

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury – 700 000 000 euro.

• Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027

Priorytet II: Zaawansowane usługi cyfrowe – jednym z celów programu jest stymulowanie rynku ponownego wykorzystywania zasobów kultury i danych naukowych. Powstałe e-usługi powinny zapewnić zdalny dostęp do unikalnych narzędzi oraz umożliwić przetwarzanie, analizę, bezpieczne gromadzenie i archiwizację dużych zbiorów danych, co będzie skutkowało przyspieszeniem rozwoju takich obszarów jak np.: kultura i rozrywka, motoryzacja, e-zdrowie, transport, bezpieczeństwo publiczne, energetyka, technologie finansowe czy rolnictwo.

2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych – np. tworzenie, rozwój, integracja e-usług publicznych, wykorzystanie potencjału informacji sektora publicznego (ISP) i technologii w administracji z zastosowaniem np. analiz wielkich zbiorów danych oraz metod sztucznej inteligencji.

2.3 Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji – np. digitalizacja zasobów kultury, administracji i nauki (m.in. dane z badań naukowych oraz zasobów edukacyjnych finansowanych ze środków publicznych). Program zakłada podejmowanie działań zwiększających otwartość oraz poziom ponownego wykorzystania danych z zasobów kultury (w tym niebędących ISP), nauki i administracji. Wsparcie będzie udzielane również na budowę lub modernizację i udostępnianie rozwiązań informatycznych do prowadzenia zaawansowanej analityki danych z wykorzystaniem nowych technologii.

Beneficjentami Programu mogą być m.in.: instytucje kultury, przedsiębiorcy, obywatele, NGO.

• Kreatywna Europa 2021-2027

Kreatywna Europa (Creative Europe) to program Komisji Europejskiej, którego celem jest wsparcie ponadnarodowych działań europejskich sektorów kultury, audiowizualnego i kreatywnego w obszarze kultury i sztuki przyczyniających się do budowania kompetencji, profesjonalizacji i zwiększania konkurencyjności sektorów na rynku globalnym, wpływ na zwiększanie dostępu do kultury i sztuki, docieranie do nowych grup odbiorców i zwiększanie uczestnictwa w kulturze, rozwój współpracy międzynarodowej oraz wsparcia ponadnarodowego obiegu europejskich dzieł i twórców, ochrony i propagowania różnorodności kulturowej i językowej oraz europejskiego dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie technologii i wdrażanie innowacji w sektorach oraz dostosowania sektorów do zmiany cyfrowej.

W ramach nowej edycji Programu istotne będą także wsparcie sektorów w odbudowie po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19, zrównoważony rozwój i zielona transformacja sektorów, równość i równouprawnienie oraz włączanie społeczne poprzez kulturę i sztukę.

Program będzie wdrażany poprzez komponenty:

- komponent Media – wspierający działania sektora audiowizualnego,
- komponent Kultura – wspierający działania sektorów kultury i kreatywnego,
- komponent międzysektorowy – wspierający rozwój innowacji w projektach łączących sektory kultury, kreatywny i audiowizualny, a także sektor wysokiej jakości mediów informacyjnych i rozwój umiejętności krytycznego korzystania z mediów.

10. Bibliografia

1. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.
6. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
7. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
8. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
9. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.
10. Materiały udostępnione przez Urząd Gminy Baranów.
11. Gminny program opieki nad zabytkami gminy Baranów na lata 2015-2018 oraz na lata 2019-2022.
12. Materiały konserwatorskie udostępnione w siedzibie WKZ o. Kalisz.
13. Drewniane kościoły w Wielkopolsce - koncepcja - Piotr Maluśkiewicz - Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury - Poznań 2003.
14. Wielkopolskie Kościoły Drewniane, Patria Polonorum, Księgarnia Świętego Wojciecha, 2001, Ryszard Brykowski i Grażyna Ruszczyk.
15. Janiszewski, J. (oprac. na podstawie różnych źródeł), Powiat kępiński; z mapką powiatu, 1928 r.
16. Wspomnienia o Baranowie n/Wieprzem Dr. Heleny Sikorskiej-Karyory z lat 1909-1910. Opracowanie mgr Jana Henryka Litwinka, pracownika Biblioteki PAN we Wrocławiu z roku 1970;
17. https://www.wrotawielkopolski.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=98&Itemid=68.
18. www.baranow.pl.
19. www.nid.pl.
20. www.nimoz.pl.
21. www.zabytek.pl
22. www.stat.gov.pl/gus.
23. www.isap.sejm.gov.pl.

11. Spis tabel, rysunków i zdjęć

1. Tabela nr 1. Podział stanowisk archeologicznych ze względu na funkcję.
2. Tabela nr 2. Planowanie inwestycji wodno-kanalizacyjne.
3. Tabela nr 3. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków z terenu Gminy Baranów.
4. Tabela nr 4. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków w Gminie Baranów.
5. Tabela nr 5. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Baranów.
6. Tabela nr 6. Wykaz obiektów zabytkowych stanowiących własność Gminy Baranów.
7. Tabela nr 7. Analiza SWOT.
8. Tabela nr 8. Zakres działań w zakresie ochrony i zarządzania dziedzictwem kulturowym Gminy Baranów.
9. Rys. nr 1. Wyznaczony obszar rewitalizacji, źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Baranów na lata 2017-2023.
10. Zdjęcia nr 1, 2. Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1.
11. Zdjęcia nr 3, 4. Spichlerz, plebania w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1.

12. Zdjęcie nr 5. Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w Baranowie, ul. Kościelna 1.
13. Zdjęcia nr 6, 7. Kościół parafialny pw. św. Marcina w Donaborowie.
14. Zdjęcia nr 8, 9. Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie nr 38.
15. Zdjęcie nr 10. Plebania w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Grębaninie nr 38.
16. Zdjęcia nr 11, 12. Dwór Mańkowskich, ob. szpital, oddział leczniczo-rehabilitacyjny w Grębaninie nr 97.
17. Zdjęcia nr 13, 14. Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. szkoła podstawowa w Mroczeniu nr 140.
18. Zdjęcia nr 15, 16. Pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym w Słupi pod Kępem, ul Katowicka 14.
19. Zdjęcie nr 17. Dwór w zespole dworsko-folwarcznym w Żurawíncu (Folwarku) nr 10.
20. Zdjęcie nr 18. Dom tzw. „Czerwona Willa” w Grębaninie nr 50.

12. Załączniki

Załącznik nr 1. Spis obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków Gminy Baranów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT	NR DZIAŁKI
1	Baranów		układ urbanistyczny	
2	Baranów	Boczna 10 (d. 5)	stodoła	1105/2
3	Baranów	Juszczaka 6 (d. 8)	budynek mieszkalny	1038
4	Baranów	Kluczborska 1	budynek mieszkalny	1011/1
5	Baranów	Kluczborska 6 (d. 18)	budynek mieszkalny	1006
6	Baranów	Kluczborska 9 (d. 5)	budynek mieszkalny	1016
7	Baranów	Kluczborska 10 (d. 16)	budynek mieszkalny	1004
8	Baranów	Kluczborska 11 (d. 6)	budynek mieszkalny	1017
9	Baranów	Kluczborska 12 (d. 15)	budynek mieszkalny	1103/4
10	Baranów	Kluczborska 19 (d. 10)	budynek mieszkalny	1021
11	Baranów	Kluczborska 23 (d. 12)	budynek mieszkalny	1023
12	Baranów	Kopiec 1	budynek mieszkalny	868/9
13	Baranów	Kościelna 1	cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja	915
14	Baranów	Kościelna 1	dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja	915
15	Baranów	Kościelna 1	kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Andrzeja w zespole	915
16	Baranów	Kościelna 1	plebania w zespole gospodarczym	915

17	Baranów	Kościelna 1	spichlerz plebański w zespole gospodarczym	915
18	Baranów	Kościelna 1	stodoła plebańska w zespole gospodarczym	915
19	Baranów	Kościelna 3	dom katolicki, ob. budynek mieszkalny	915
20	Baranów	Kościelna 5	budynek mieszkalny	936
21	Baranów	Lisiny 1	budynek mieszkalny	839/2
22	Baranów	Młyńska 1 (d. 7)	budynek mieszkalny	903
23	Baranów	Młyńska	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	496
24	Baranów	Młyńska	kapliczka przydrożna MB	495/1
25	Baranów	Ogrodowa 1	budynek gospodarczy	875
26	Baranów	Ogrodowa 1	budynek mieszkalny	875
27	Baranów	Piaskowa 3 (d. 5)	budynek mieszkalny	1027
28	Baranów	Piaskowa 7 (d. 4)	budynek mieszkalny	1030
29	Baranów	Piaskowa 11 (d. 6)	budynek mieszkalny	1032
30	Baranów	Piaskowa 13 (d. 7)	budynek mieszkalny	1033
31	Baranów	Poprzeczna 1	budynek mieszkalny	888
32	Baranów	Rychtalska 8 (d. 4)	budynek mieszkalny	987
33	Baranów	Rychtalska 14 (d. 7)	budynek mieszkalny	1105/1
34	Baranów	Rynek 2	budynek mieszkalny	872/2
35	Baranów	Rynek 4	budynek mieszkalny	874
36	Baranów	Rynek 5	budynek mieszkalny	899
37	Baranów	Rynek 7	budynek mieszkalny	902
38	Baranów	Rynek 8	budynek mieszkalny	904
39	Baranów	Rynek 9	budynek mieszkalny	906
40	Baranów	Rynek 10	budynek mieszkalny	917
41	Baranów	Rynek 12	budynek mieszkalny	919
42	Baranów	Rynek 13	budynek mieszkalny z oborą	920
43	Baranów	Rynek 14	budynek mieszkalny	997
44	Baranów	Rynek 15	budynek mieszkalny	996
45	Baranów	Rynek 16	budynek mieszkalny	995
46	Baranów	Rynek 19	budynek mieszkalny	992/1

47	Baranów	Strumykowa 14	budynek mieszkalny	880
48	Baranów	Wrocławska 5 (d. 15)	budynek mieszkalny	978
49	Baranów	Wrocławska 13 (d. 9)	budynek mieszkalny	970/1
50	Baranów	Wrocławska 19 (d. 6)	budynek mieszkalny	966
51	Donaborów	1	dwór w zespole dworskim	86/2
52	Donaborów	1	park w zespole dworskim	86/2
53	Donaborów	4-5	czworak w zespole dworskim, ob. budynek mieszkalny	81, 82
54	Donaborów	77	budynek mieszkalny	391
55	Donaborów	88	plebania w zespole kościoła parafialnego pw. św. Marcina	366/2
56	Donaborów		cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki w zespole kościoła parafialnego pw. św. Marcina	156, 157, 158
57	Donaborów		kapliczka przydrożna	127
58	Donaborów		kościół parafialny pw. św. Marcina w zespole kościoła	158
59	Feliksów	9-10	zespół folwarczny (rozparcelowany)	853, 854, 869
60	Grębanin	10	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	416/2
61	Grębanin	38	cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	499/2
62	Grębanin	38	kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w zespole kościoła	499/2
63	Grębanin	38	plebania w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	498
64	Grębanin	38	stara plebania w zespole kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	498
65	Grębanin	50 (d. 50A)	oficyna w zespole dworskim, ob. budynek mieszkalny	502/28
66	Grębanin	87	czworak w zespole dworskim, ob. budynek mieszkalny	148/8
67	Grębanin	89	szkoła podstawowa	148/8
68	Grębanin	97	brama parkowa w zespole dworskim	666

69	Grębanin	97	park dworski w zespole dworskim	666
70	Grębanin	97	dwór w zespole dworskim, ob. szpital, oddział leczniczo-rehabilitacyjny	666
71	Grębanin	98	obora w zespole dworskim	703/5
72	Grębanin	98	silos w zespole dworskim	670
73	Grębanin	103-104	czworak w zespole dworskim, ob. budynek mieszkalny	695, 696
74	Grębanin	105-106	czworak w zespole dworskim, ob. budynek mieszkalny	693, 694
75	Grębanin		cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	403/1, 403/2
76	Grębanin Kolonia II	3	kapliczka przydrożna	158/4
77	Jankowy	36	dom mieszkalny pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	81
78	Jankowy		pozostałości parku dworskiego w zespole dworsko- parkowo-folwarcznym	77/5
79	Jankowy		ruiny dworu w zespole dworsko-parkowo- folwarcznym	77/5
80	Łęka Mroczeńska	2	szkoła, ob. budynek użyteczności publicznej	295/3
81	Łęka Mroczeńska	2	szkoła, ob. budynek mieszkalny	295/3
82	Łęka Mroczeńska	55A	szkoła podstawowa	230
83	Łęka Mroczeńska	86	budynek mieszkalny	581
84	Mroczeń (Borówno)	39-40-40a	zespół młyński	581/1, 581/2, 582, 583/1, 583/3, 583/5
85	Mroczeń (Borówno)	39, 40	dom mieszkalno- administracyjny w zespole młyńskim, ob. budynek mieszkalny	581/1, 581/2
86	Mroczeń (Nowy Mroczeń)	11 (d. 9)	budynek mieszkalny z owczarnią	335/4
87	Mroczeń (Nowy Mroczeń)	22	szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	307/1
88	Mroczeń (Nowy Mroczeń)		cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	375
89	Mroczeń	61a (d. 64)	budynek dworca PKP, ob. budynek nieużytkowany	744/5
90	Mroczeń	66-67 (d. 62)	budynek mieszkalny	789/1, 790/1
91	Mroczeń	86	szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	705/17
92	Mroczeń	95	szkoła, ob. klub seniora	267/14

93	Mroczeń	140	zespół pałacowo- parkowo-folwarczny	wiele działek
94	Mroczeń	140	brama w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym	668/2
95	Mroczeń	140	kurnik w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. zaplecze sali gimnastycznej	668/2
96	Mroczeń	140	pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. szkoła podstawowa i gimnazjum	668/2
97	Mroczeń	140	park pałacowy w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	668/2, 669, 733
98	Mroczeń	153	oficyna pałacowa w zespole pałacowo- parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	668/1
99	Mroczeń	154, 187	czworak i stodoła w zespole pałacowo- parkowo-folwarcznym	670, 671
100	Mroczeń	189	stodoła w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	665, 666
101	Mroczeń	191	ujeżdżalnia w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny z oborą i stodołą	664
102	Mroczeń	194	gorzelnia w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	668/2
103	Mroczeń		wiadukt kolejowy	64, 152, 154
104	Słupia pod Kępem (Albertów)	ul. Albertowska 1 (d. 80)	zespół folwarczny	23/11, 23/12, 23/13, 23/14
105	Słupia pod Kępem (Albertów)	ul. Albertowska 1 (d. 80)	rządcówka w zespole folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	23/14
106	Słupia pod Kępem (Albertów)	Dworcowa 17 (d. 81)	zespół cegielni	25/2
107	Słupia pod Kępem (Młynarka)	12-12a	dwór w zespole	449, 450/1
108	Słupia pod Kępem	Dworcowa 19 (d. 70)	dom mieszkalny pracowników kolejowych, ob. budynek mieszkalny	28/4
109	Słupia pod Kępem	Katowicka 14	pałac w zespole pałacowo-parkowo-folwarcznym	1257/3
110	Słupia pod Kępem	Katowicka 14 (d. 113)	park pałacowy w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	1247/30, 1257/3, 1257/6, 1257/7, 1257/11, 1260/1, 1260/2,

				1260/3, 1262
111	Słupia pod Kępem	Szeroka 1 (d. 114)	brama wjazdowa na dziedziniec	1247/29
112	Słupia pod Kępem	Szeroka 1 (d. 114)	stelmacharnia w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym, ob. magazyn	1247/29
113	Słupia pod Kępem	Szeroka 1 (d. 114)	obora w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	1247/29
114	Słupia pod Kępem	Szeroka 1 (d. 114)	spichlerz w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	1247/29
115	Słupia pod Kępem	Szeroka 1 (d. 114)	stodoła w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	1247/29
116	Słupia pod Kępem	Szeroka 2	dom pracowników folwarku w zespole pałacowo- parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1243/7
117	Słupia pod Kępem	Szeroka 3 (d. 115)	dom zarządcy folwarku w zespole pałacowo- parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1247/12
118	Słupia pod Kępem	Szeroka 4 (d. 2)	ośmiorak w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1243/9
119	Słupia pod Kępem	Szeroka 5 (d. 113)	gorzelnia w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym	1247/29
120	Słupia pod Kępem	Szeroka 6	czworak III w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1243/5
121	Słupia pod Kępem	Szeroka 11 (d. 13)	kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w zespole	636/3
122	Słupia pod Kępem	Szeroka 13 (d. 17)	zajazd w zespole kościoła par. pw. Wszystkich Świętych, ob. plebania	634
123	Słupia pod Kępem	Szeroka 24 (d. 14)	budynek mieszkalny	683
124	Słupia pod Kępem	Szkolna 1	ośmiorak w zespole pałacowo-parkowo- folwarcznym, ob. budynek mieszkalny	1243/4
125	Słupia pod Kępem	Szkolna 5	szkoła	1242/2
126	Słupia pod Kępem	Szkolna	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	703
127	Słupia pod Kępem	Wąska 16	budynek mieszkalny	600
128	Żurawiniec (Folwark)	7, 8, 9	zespół dworsko- folwarczy	113, 114, 116, 184
129	Żurawiniec (Folwark)	10	dwór w zespole dworsko-folwarcznym	111/6
130	Żurawiniec	36	szkoła, ob. budynek mieszkalny	46/4

*obiekty pogrubione wpisane są do rejestru zabytków

Załącznik nr 2. Stanowiska archeologiczne ujęte w gminnej ewidencji zabytków z terenu Gminy Baranów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STANOWISKA W MIEJSCOWOŚCI/ NA OBSZARZE	FUNKCJA STANOWISKA	KLUTURA	CHRONOLOGIA
1	Baranów	76-38	2/45	śląd osadnictwa	łużycka	
				śląd osadnictwa	polska	XVIII/XIX w.
2	Baranów	76-38	3/46	osada	łużycka	
3	Baranów	76-38	5/44	śląd osadnictwa	łużycka	
				punkt osadniczy	polska	
4	Baranów	76-38	6/47	śląd osadnictwa	łużycka	
				osada	polska	
5	Baranów	76-38	7/48	punkt osadniczy	łużycka	
				punkt osadniczy	polska	XIX w.
6	Baranów	76-38	8/49	punkt osadniczy	łużycka	
7	Baranów	76-38	9/50	punkt osadniczy	łużycka	
8	Baranów	76-38	10/51	osada	łużycka	
9	Donaborów	76-38	1/32	osada	polska	XIV w.
10	Donaborów	76-38	13/30	osada	polska	XIX w.
11	Donaborów	76-38	14/31	śląd osadnictwa	łużycka	
				osada	polska	XVII/XVIII w.
12	Jankowy	76-38	1/40	śląd osadnictwa	łużycka	
				punkt osadniczy	polska	XVIII/XIX w.
13	Jankowy	76-38	10/41	śląd osadnictwa	łużycka	
				śląd osadnictwa	polska	XVIII/XIX w.
14	Grębanin	77-37	1/1	punkt osadniczy	przeworska	
				śląd osadnictwa		NOW
15	Grębanin	77-37	2/6	punkt osadniczy	przeworska	
				osada		SR
16	Grębanin	77-37	3/8	osada		SR
17	Grębanin	77-37	4/9	grodzisko pierścieniowe		WS
18	Grębanin	77-37	5/10	śląd osadnictwa	łużycka	EB
				śląd osadnictwa		NOW
19	Grębanin	77-37	6/11	osada	przeworska	R
				osada		NOW
20	Grębanin	77-37	7/12	punkt osadniczy	przeworska	
				punkt osadniczy		NOW
21	Grębanin	77-37	8/21	osada		NOW
22	Grębanin	77-37	9/22	osada		SR
23	Grębanin	77-37	10/23	śląd osadnictwa		SR
				osada		NOW
24	Grębanin	77-37	11/24	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy		SR
25	Grębanin	77-37	12/25	osada	przeworska	

				śląd osadnictwa		NOW
26	Grębanin	77-37	13/26	śląd osadnictwa	przeworska	
27	Grębanin	77-37	14/27	śląd osadnictwa	łużycka?	
28	Grębanin	77-37	15/36	osada		SR
29	Grębanin	77-37	16/37	śląd osadnictwa		SR
30	Łęka Mroczeńska	77-37	1/16	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada		NOW
31	Łęka Mroczeńska	77-37	2/17	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada		NOW
32	Łęka Mroczeńska	77-37	3/18	osada	przeworska	R
				śląd osadnictwa		NOW
33	Łęka Mroczeńska	77-37	4/19	śląd osadnictwa	łużycka	
				śląd osadnictwa		SR
34	Łęka Mroczeńska	77-37	5/20	śląd osadnictwa	łużycka	
35	Mroczeń	77-37	1/2	osada	przeworska	R
				śląd osadnictwa		NOW
36	Mroczeń	77-37	2/3	osada	przeworska	R
				śląd osadnictwa		NOW
37	Mroczeń	77-37	3/4	śląd osadnictwa	przeworska	
				śląd osadnictwa		NOW
38	Mroczeń	77-37	4/5	osada	przeworska	R
39	Mroczeń	77-37	5/7	śląd osadnictwa	przeworska	
				śląd osadnictwa		NOW
40	Mroczeń	77-37	6/13	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy		NOW
41	Mroczeń	77-37	7/14	osada		NOW
42	Mroczeń	77-37	8/15	osada		NOW
43	Baranów	77-38	1/1	grodzisko średniowieczne	polska	SR
				śląd osadnictwa	przeworska	
44	Baranów	77-38	2/18	osada?	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS
45	Baranów	77-38	3/19	punkt osadniczy	polska	WS
				osada	polska	PS
46	Baranów	77-38	4/20	śląd osadnictwa	polska	III WS
				punkt osadniczy	polska	PS
47	Baranów	77-38	5/21	śląd osadnictwa	polska	PS
48	Baranów	77-38	7/28	punkt osadniczy	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	PS
49	Baranów	77-38	8/29	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS/NOW
50	Baranów	77-38	9/83	osada	polska	PS/NOW
51	Baranów	77-38	10/84	śląd osadnictwa	późna przeworska	

				śląd osadnictwa	polska	PS
52	Baranów	77-38	11/85	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS/NOW
53	Baranów	77-38	14/91	miasto lokacyjne	polska	PS, NOW
54	Donaborów	77-38	1/10	osada	polska	III WS
55	Donaborów	77-38	2/11	osada	przeworska	
56	Donaborów	77-38	3/12	osada	przeworska	
57	Jankowy	77-38	1/2	osada	przeworska	PR
				punkt osadniczy	polska	XIII w.
58	Jankowy	77-38	2/3	osada	przeworska	
				osada	polska	PS
59	Jankowy	77-38	3/4	osada	przeworska	
				osada	polska	III WS
60	Jankowy	77-38	4/5	śląd osadnictwa	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	III WS
				śląd osadnictwa	polska	PS
61	Jankowy	77-38	5/6	osada?	przeworska	
62	Jankowy	77-38	6/7	punkt osadniczy	przeworska	
				osada	polska	PS
63	Jankowy	77-38	7/8	śląd osadnictwa		późny neolit/wczesna EB
				śląd osadnictwa	przeworska	
64	Jankowy	77-38	8/9	osada	przeworska	
65	Jankowy	77-38	9/13	punkt osadniczy	polska	III WS
66	Jankowy	77-38	10/14	śląd osadnictwa	przeworska?	
67	Jankowy	77-38	11/15	osada	przeworska	
				osada	polska	WS
				śląd osadnictwa	polska	PS
68	Jankowy	77-38	12/16	osada	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	WS
				śląd osadnictwa	polska	PS
69	Jankowy	77-38	13/17	osada	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	WS
70	Mroczeń	77-38	1/30	śląd osadnictwa	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	NOW
71	Mroczeń	77-38	2/31	osada	przeworska	
72	Mroczeń	77-38	3/32	śląd osadnictwa	przeworska	
73	Mroczeń	77-38	4/86	śląd osadnictwa	polska	WS
				śląd osadnictwa	polska	PS
74	Mroczeń	77-38	5/87	osada	przeworska	
75	Mroczeń	77-38	6/88	śląd osadnictwa	przeworska?	
				śląd osadnictwa	polska	PS
76	Słupia pod Kępem	77-38	1/23	osada	przeworska	

77	Słupia pod Kępem	77-38	2/24	osada	przeworska	
78	Słupia pod Kępem	77-38	3/25	śląd osadnictwa	przeworska	
79	Słupia pod Kępem	77-38	4/26	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada	polska	III WS
				śląd osadnictwa	polska	PS
80	Słupia pod Kępem	77-38	5/27	osada	przeworska	
81	Słupia pod Kępem	77-38	6/33	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada	polska	PS
82	Słupia pod Kępem	77-38	7/34	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada	polska	PS/NOW
83	Słupia pod Kępem	77-38	8/35	śląd osadnictwa	łużycka	
				osada	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS
84	Słupia pod Kępem	77-38	9/36	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada?	polska	PS
85	Słupia pod Kępem	77-38	10/37	osada	przeworska	
86	Słupia pod Kępem	77-38	11/38	osada	przeworska	
				osada	polska	III WS
				śląd osadnictwa	polska	NOW
87	Słupia pod Kępem	77-38	12/39	osada?	polska	WS?
88	Słupia pod Kępem	77-38	13/40	osada	przeworska	R
89	Słupia pod Kępem	77-38	14/41	osada	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	NOW
90	Słupia pod Kępem	77-38	15/42	osada	przeworska	
91	Słupia pod Kępem	77-38	16/43	osada	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	III WS
				punkt osadniczy	polska	NOW
92	Słupia pod Kępem	77-38	17/44	osada	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	WS
93	Słupia pod Kępem	77-38	18/45	osada	przeworska	
				śląd osadnictwa	neolit/wczesna EB	
94	Słupia pod Kępem	77-38	19/46	punkt osadniczy	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	NOW
95	Słupia pod Kępem	77-38	20/47	osada	przeworska	
96	Słupia pod Kępem	77-38	21/48	śląd osadnictwa	KPL?	neolit
97	Słupia pod Kępem	77-38	22/49	śląd osadnictwa	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	NOW
98	Słupia pod Kępem	77-38	23/50	śląd osadnictwa	przeworska	
				osada	polska	NOW
99	Słupia pod Kępem	77-38	24/51	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS
100	Słupia pod Kępem	77-38	26/62	osada	polska	III WS
101	Słupia pod Kępem	77-38	27/63	osada	polska	WS

102	Słupia pod Kępem	77-38	28/64	osada	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	SR
103	Słupia pod Kępem	77-38	29/65	śląd osadnictwa	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	WS
104	Słupia pod Kępem	77-38	30/66	śląd osadnictwa	polska	III WS?
				śląd osadnictwa	polska	PS/NOW
105	Słupia pod Kępem	77-38	31/67	osada	polska	PS/NOW
106	Słupia pod Kępem	77-38	32/68	punkt osadniczy	polska	PS/NOW
107	Słupia pod Kępem	77-38	33/69	osada	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	III WS
				osada	polska	PS/NOW
108	Słupia pod Kępem	77-38	34/70	osada?	polska	PS/NOW
109	Słupia pod Kępem	77-38	35/75	punkt osadniczy	polska	PS/NOW
110	Słupia pod Kępem	77-38	36/76	punkt osadniczy	przeworska	
				osada	polska	PS/NOW
111	Słupia pod Kępem	77-38	37/77	punkt osadniczy	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	PS/NOW
112	Słupia pod Kępem	77-38	38/78	śląd osadnictwa		neolit/WEB
				śląd osadnictwa	polska	NOW
113	Słupia pod Kępem	77-38	39/79	punkt osadniczy	przeworska	
				punkt osadniczy	polska	III WS
				osada	polska	PS
114	Słupia pod Kępem	77-38	40/80	punkt osadniczy	późna przeworska	
115	Słupia pod Kępem	77-38	41/81	punkt osadniczy	przeworska	
				śląd osadnictwa	polska	III WS
				punkt osadniczy	polska	PS
116	Słupia pod Kępem	77-38	42/82	punkt osadniczy	polska	III WS
				osada	polska	PS

Wykaz skrótów:

k. – kultura

KŁŻ – kultura łużycka

SR – średniowiecze

NOW – okres nowożytny

PR – późny okres rzymski

R – okres rzymski

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XLVI/401/2023
RADY GMINY BARANÓW

z dnia 29 sierpnia 2023

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) do zadań własnych gminy należą sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. z 2022 r. poz. 840 ze zm.), który wprowadza obowiązek sporządzania na okres 4 lat programów opieki nad zabytkami przez samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Celem programu jest rozpoznanie stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy, zahamowanie degradacji substancji zabytkowej i zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego.

Po zakończeniu okresu obowiązywania „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Baranów na lata 2019-2022” Wójt Gminy Baranów sporządził projekt Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Baranów na lata 2023-2026 i przedłożył do zaopiniowania Wielkopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków pozytywnie zaopiniował „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Baranów”. Uchwalenie programu wypełnia wymóg ustawowy, jednocześnie pozwala zebrać w jednym dokumencie informacje dotyczące aktualnego stanu ochrony zabytków i zamierzeń gminy w tym zakresie w najbliższych latach, co umożliwi monitorowanie podejmowanych działań w dziedzinie opieki nad zabytkami.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.